

Тернопільський національний економічний університет
Кафедра економічної кібернетики та інформатики

Третя Всеукраїнська наукова Інтернет-конференція

**"Інформаційні технології,
економіка, математика і техніка:
інтердисциплінарні дослідження"**

29-30 квітня 2011 р.

Тернопіль – 2011

Інформаційні технології, економіка, математика і техніка: інтердисциплінарні дослідження. Матеріали Третьої Всеукраїнської наукової Інтернет-конференції 29-30 квітня 2011 р. – Тернопіль: Тайп, 2011. – 44 с.

Збірник підготовлено за матеріалами Третьої Всеукраїнської наукової Інтернет-конференції кафедри економічної кібернетики та інформатики Тернопільського національного економічного університету від 29-30 квітня 2011 р.

Організаційний комітет: д.е.н., доцент Ляшенко О.М. – голова оргкомітету, завідувач кафедри ЕКІ ТНЕУ;
д.ф.-м.н., професор Боднар Д.І.;
д.е.н., професор Гуцайлюк З.В.;
д.ф.-м.н., професор Недашковський М.О.;
д.т.н., професор Рогатинський Р.М. – проректор з наукової роботи ТНТУ ім. Івана Пулюя;
к.е.н. Мачуга Р.І. – секретар конференції.

Друкується на підставі рішення кафедри економічної кібернетики та інформатики ТНЕУ, протокол № 10 від "4" травня 2011 р.

Відповідальний за випуск: д.е.н., доцент Ляшенко О.М.

Тексти матеріалів конференції подаються в авторській редакції. Відповідальність за точність, достовірність і зміст поданих матеріалів несуть автори.

Наша адреса: 46020, м. Тернопіль, майдан Перемоги, 3, к. 2212.

URL Інтернет-конференції: <http://sites.google.com/site/konferenciaonline/>

Секція 1. Інформаційні системи і технології

¹Мачуга Р.І., к.е.н., ²Братусь Я.Я.

Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль

¹Кафедра економічної кібернетики та інформатики, доцент

²Кафедра економічної кібернетики та інформатики, ст. гр. ЕКЗс-51

ДОЦІЛЬНІСТЬ СТВОРЕННЯ НОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ІТ-ЦЕНТРІВ

Підготовка фахівців для галузі інформаційних технологій – наскільки перспективним є розвиток даного напрямку освітніх послуг? Чи є потреба в ІТ-фахівцях сьогодні, завтра і в майбутньому? Пошук відповідей на дані запитання та аналіз можливих перспектив розвитку ринку ІТ-освіти спонукає звернутися до прогностичних аналітичних публікацій і до вивчення думки експертів в даній галузі.

На сьогоднішній день в засобах масової інформації та різних інформаційних ресурсах мережі Інтернет досить активно публікуються рейтинги та аналітичні статті стосовно перспективи різних професій, видів діяльності. Наприклад:

1) згідно із рейтингом Інтернет-видання "Фокус" через 5-10 років найбільш перспективними галузями економіки будуть інформаційні технології, телекомунікації та зв'язок (перші два місця з двадцяти), а в переліку 20-ти найбільш перспективних професій другою зазначено "ІТ-фахівець" [1];

2) за даними сайту "Профорієнтація" в переліку 12-ти спеціальностей, які на сьогоднішній день користуються найбільшим попитом, "Програмісти, веб-дизайнери, фахівці з телекомунікацій" зазначено на 2-му місці [2];

3) сайт курсів англійської мови on-line в переліку десяти найбільш потрібніших професіоналів на першому місці зазначає "Програміст" [3];

4) Інтернет-видання "Українська правда" публікує рейтинг професій, які матимуть найбільший попит через 5 років. У цьому переліку на першому місці зазначено "Програмісти (C++, Java)" [4];

5) згідно із опублікованим журналом "Forbes" рейтингом до трійки найкращих професій увійшли "спеціаліст з підрахунку збитків і компенсацій страхових компаній", "програмісти" і "аналітики" (відповідно 1, 2 і 3 місце) [5].

Вищезгадані рейтинги можна вважати суб'єктивними, неадекватними тощо. Але однозначно незаперечним залишається той факт, що фахівці в галузі ІТ були, є і будуть затребувані в різних галузях народного господарства.

Доцільність створення нових навчальних ІТ-центрів безпосередньо залежить від ряду факторів. До найбільш важливих варто віднести:

- 1) можливість отримання прибутку від своєї діяльності;
- 2) задоволення власних потреб (чи компаній-партнерів) в ІТ-фахівцях;
- 3) наявність попиту на ІТ-фахівців на ринку праці тощо.

На нашу думку, визначальним чинником доцільності створення нового навчального ІТ-центру є саме наявність попиту на ринку праці, а також наявність (відсутність) компаній-конкурентів.

Проведемо аналіз попиту на ІТ-фахівців на ринку праці в Україні.

У багатьох Інтернет-виданнях публікують різні рейтинги відносно ринку праці. Вартим уваги є огляд ринку праці України, опублікований на порталі job.ukr.net за чотири місяці 2010 року. Зокрема, мова йде про дані за лютий-травень 2010 р. [7-10]. Звичайно, що в інші місяці того ж року, чи інші роки попит був або буде (в перспективі) змінюватися. Але й на згаданому прикладі можна прослідкувати позитивну динаміку щодо збільшення попиту на фахівців ІТ-галузі.

У табл. 1 зведено числову інформацію із [7-10] відносно кількості вакансій (пропозицій) на одного наявного кандидата (претендента) для деяких спрямувань ІТ-фахівців. На рис. 1 наведено графічну інтерпретацію даних, наведених в табл. 1, з власним прогнозом на основі рівняння лінійного тренду ще на один місяць.

Таблиця 1

Кількість вакансій на одного кандидата (для ІТ-фахівців)

Місяць	Галузь (напря́м)		
	управління, проектування	розробка Web-застосунків	розробка ПЗ
Лютий 2010	0,98	2,14	3,40
Березень 2010	1,00	3,80	4,93
Квітень 2010	1,09	3,82	5,96
Травень 2010	1,23	5,00	7,63

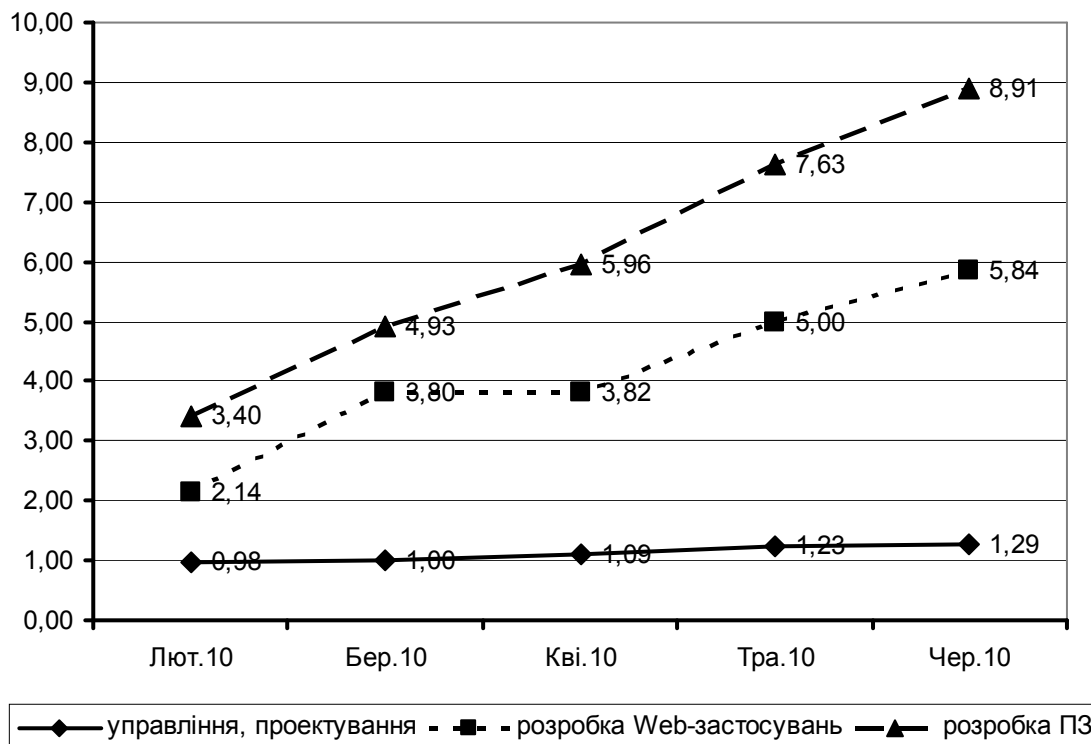

Рис. 1. Графічна інтерпретація кількості вакансій ІТ-фахівців на одного кандидата (побудовано на підставі [7-10])

Наведені в табл. 1 і на рис. 1 числові дані свідчать про стрімкий ріст в Україні попиту на фахівців в галузі ІТ, а також про те, що стан підготовки відповідних спеціалістів на сьогоднішній день є вкрай недостатнім (кількість вакансій в декілька разів переважає кількість претендентів на них).

Підтвердженням незадовільного стану підготовки ІТ-фахівців також є рейтинг, опублікований на сайті <http://life.pravda.com.ua/> [6]. Згідно із ним найбільш дефіцитними в Україні є спеціалісти "С++" і "PHP" – на одного претендента на посаду припадає від 2,5 до 5 вакантних місць.

Інтернет-портал <http://dengi.ua/> публікує аналітичний огляд ринку праці за 2010 рік і робить прогноз на 2011 рік. "Що стосується спеціальностей, на які буде попит, то в 2011 році будуть в моді "айтішники". Це пояснюється тим, що і банки, і компанії реального сектору економіки зацікавлені в покращенні своїх технологій, до того ж динамічно розвиваються ринки, що пов'язані з Інтернетом..." [12].

Також згаданий ресурс пропонує у вигляді рейтингу із 10-ти пунктів перелік спеціальностей, які будуть користуватися найбільшим попитом серед працедавців у 2011 році. У цьому переліку на першій позиції зазначено спеціальність "Програмісти, ІТ-спеціалісти" з орієнтовним рівнем заробітної плати в межах 10-20 тис. грн./міс. [12].

Ще одним підтвердженням збільшення попиту в Україні на ІТ-фахівців є публікація на порталі <http://osvita.ua>, яка констатує високий рівень попиту сьогодні, а також прогнозує його ріст у майбутньому. Зокрема, автор публікації стверджує, що "З огляду на стрімкий розвиток інформаційних технологій попит на таких спеціалістів зростатиме й надалі. Представники рейтингових агентств стверджують, що таких фахівців розбирають ще зі студентської лави" [14].

Вагомими аргументами на користь здобуття знань у сфері ІТ є:

- 1) розмір заробітної плати майбутнього спеціаліста;
- 2) перспективи збільшення заробітної плати;
- 3) можливість знайти роботу за здобутим фахом.

Щодо розміру заробітної плати спеціалістів, то тут галузь інформаційних технологій, як правило, суттєво випереджає інші галузі народного господарства. Підтвердженням цього є дані, які наведено в табл. 2. Джерелом числових даних є публікації [7-10].

Таблиця 2

Розмір середньої заробітної плати ІТ-фахівців, грн.

Місяць	Галузь (напрямок)		
	управління, проектування	розробка Web-застосунків	розробка ПЗ
Лютий 2010	6500	7650	9300
Березень 2010	6350	6740	9090
Квітень 2010	7510	7905	10100
Травень 2010	6980	8660	10510

Дані, які наведено в табл. 2, стосуються лише чотирьох місяців 2010 року. Разом з тим вони показують загальну тенденцію до збільшення розміру середніх заробітних плат (в залежності від рівня кваліфікації).

Інтернет-ресурс <http://www.domik.net> опублікував рейтинг середніх заробітних плат в Україні з врахуванням різних сфер діяльності. Серед 28 наведених видів діяльності перші три позиції належать галузі інформаційних технологій: 1 – "ІТ: розробка ПЗ" – 10100 грн., 2 – "ІТ: розробка web-застосувань" – 7905 грн. і 3 – "ІТ: управління і проектування" – 7510 грн. [11].

За версією вище згадуваного Інтернет-порталу <http://dengi.ua/> серед 10-ти найбільш високо оплачуваних професій в Україні (середні значення пропозицій роботодавців) 3 належить до сфери ІТ-фахівців, а саме "C++ developer", "SEO" і "PHP developer" з окладами 13600, 8000 і 7500 грн./міс. відповідно [12].

Інформаційне агентство "ЛІГАБізнесІнформ" веде постійний відкритий моніторинг заробітних плат у різних галузях. Згідно з їх даними найвища середня заробітна плата у працівників зі спеціалізацією "ІТ-технології, телекомунікації" (9085 грн.), а максимальна зарплата у працівників зі спеціалізаціями "ІТ-технології, телекомунікації" та "Юридичний бізнес" (55000 грн.) [13].

Інтернет-видання "Українська правда. Життя" публікує рейтинг (ТОП-10) заробітних плат за березень 2011 року. У цьому рейтингу із десяти позицій фахівцям в галузі інформаційних технологій відведено п'ять! Це "ІТ-директор", фахівці по "C++", "Java/Flash", "PHP" та "Web". Причому автор публікації відмічає ріст заробітних плат вище перерахованих фахівців в порівнянні з попередніми місяцями. Такий факт пояснюється значним збільшенням на ринку праці попиту на них [6].

Усі вище наведені факти і числові дані свідчать про наявність попиту на спеціалістів в галузі інформаційних технологій, а також на перспективність даного фаху з точки зору можливості знайти престижну і високооплачувану роботу майбутнім фахівцям.

Література

1. Рейтинг Фокуса: самые перспективные отрасли и профессии / В. Ким, Е. Шаповал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.focus.ua/charts/60481>. – Заголовок з екрану.
2. Потрібні фахівці: рейтинг професій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://prof.osvita.org.ua/uk/required/articles/10.html>. – Заголовок з екрану.
3. Рейтинг професій. Найпотрібніші професії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dreamcity.com.ua/doc/15/1/52/>. – Заголовок з екрану.
4. Рейтинг спеціальностей, які матимуть попит через 5 років [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://life.pravda.com.ua/person/2009/03/25/16172/>. – Заголовок з екрану.
5. Forbes опублікував рейтинг професій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.tochka.net/ua/35384-forbes-opublikoval-reyting-professiy>. – Заголовок з екрану.
6. Хто найбільше заробляє в Україні: ТОП-10 заробітних плат [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://life.pravda.com.ua/society/2011/04/4/76252/>. – Заголовок з екрану.
7. Обзор рынка труда (февраль 2010) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://job.ukr.net/articles/obzor_runka_fevral_2010/. – Заголовок з екрану.

8. Обзор рынка труда (март 2010) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://job.ukr.net/articles/obzor_runka_mart_2010/. – Заголовок з екрану.
9. Обзор рынка труда (апрель 2010) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://job.ukr.net/articles/obzor_runka_aprel_2010/. – Заголовок з екрану.
10. Обзор рынка труда (май 2010) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://job.ukr.net/articles/obzor_runka_maj_2010/. – Заголовок з екрану.
11. Рейтинг зарплат по сферам деятельности: итоги апреля [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.domik.net/novosti/rejting-zarplat-po-sferam-dejatelnosti-itogi-aprelja-n89866.html>. – Заголовок з екрану.
12. Какими будут зарплаты в 2011 году [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dengi.ua/clauses/75354_Kakimi_budut_zarplaty_v_2011_godu.html. – Заголовок з екрану.
13. Лента зарплат [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zarplata.liga.net/list/field.htm>. Дата відвідування: 6.04.2011 р. – Заголовок з екрану.
14. В Україні зростає попит на фахівців ІТ-сфери [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/vnz/news/15520>. – Заголовок з екрану.

e-mail: roman.machuga@gmail.com

¹Мачуга Р.І., к.е.н., ²Гонтарук О.В.

Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль

¹*Кафедра економічної кібернетики та інформатики, доцент*

²*Кафедра економічної кібернетики та інформатики, ст. гр. ЕКЗс-51*

УЗАГАЛЬНЕНА МОДЕЛЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Побудова узагальненої моделі функціонування інформаційної системи бухгалтерського обліку здійснювалася для уявного підприємства, основним видом економічної діяльності якого є виробництво і реалізація морозива.

На розглядуваному підприємстві успішно функціонує інформаційна система бухгалтерського обліку. Відносно даної інформаційної системи, як і відносно будь-якої іншої системи, існує внутрішнє і зовнішнє середовище.

Із внутрішнього середовища на підставі даних бухгалтерського обліку для користувачів є доступною інформація про:

- витрати на виготовлення, зберігання і доставку продукції;
- ціни на сировину, допоміжні продукти та енергоносії;
- кількість продукції, що виробляється за місяцями року;
- резерви збільшення потужностей виробництва тощо.

Із зовнішнього середовища в інформаційну систему надходить цілий ряд різномірної інформації. Наприклад:

- статистичні дані про кількість споживання морозива на одну людину за місяцями року;
- кількість населення у точках збуту за місяцями року;
- інформація про фірми-конкуренти;
- температура на вулиці у різні місяці року тощо.

Інформація, яка надходить із зовнішнього середовища, дуже часто є не бухгалтерською і, навіть, не економічною. Також вона може бути корисною або

некорисною для діяльності підприємства. Для відбору серед великих масивів інформації корисної, потрібної для ефективного функціонування на підприємстві інформаційної системи бухгалтерського обліку необхідно передбачити своєрідний адаптивний фільтр, умови в якому змінюватимуться в залежності від виду інформації, потреб виробництва, вимог до прийняття управлінських рішень тощо.

Якщо інформація, що надходить, відповідає умовам адаптивного фільтра, то вона "проходить" в систему, якщо ж ні – то вона є надлишковою і залишається за межами інформаційної системи. На необхідності застосування адаптивного фільтра наголошував ще у 1983 році К.Н. Нарібаєв у своїй монографії [1, с. 83], присвяченій питанням автоматизації підсистеми бухгалтерського обліку.

Схематично описані етапи функціонування інформаційної системи показано на рис. 1.

Рис. 1. Схема функціонування інформаційної системи бухгалтерського обліку

На основі інформації, яка надходить із зовнішнього (через адаптивний фільтр) і внутрішнього середовищ, інформаційною системою бухгалтерського обліку формуються комплексні систематизовані дані для підготовки варіантів проектів управлінських рішень. На підставі сформованих даних управлінським персоналом готуються безпосередньо проекти рішень. Наприклад, про збільшення або зменшення закупівлі сировини (кількість, витрати на доставку тощо), збільшення або зменшення потужностей виробництва, зміну технології

чи технологічного циклу, необхідність перегляду цінової політики та ін. для розроблених проектів рішень обов'язково проводиться орієнтовний розрахунок витрат, прибутку, податків.

Після підготовки варіантів проектів управлінських рішень і вибору оптимального настає етап його реалізації. Наступний етап – одержання фактичного результату. Фактично отриманий результат повинен бути обов'язково порівняний із запланованими показниками. На підставі порівняння виконується аналіз відхилень та причин їх виникнення.

Наступний етап функціонування системи – це удосконалення імітаційної моделі (проекту управлінського рішення) з врахуванням змін, які відбулися (або можуть відбутися) у зовнішньому середовищі, та розробка нових проектів управлінських рішень.

Схематично описані вище етапи наведено на рис. 2.

Рис. 2. Схема функціонування інформаційної системи бухгалтерського обліку

Етапи підготовки проектів управлінських рішень, реалізації оптимального управлінського рішення, отримання фактичного результату, порівняння запланованих показників із фактично одержаними, аналіз відхилень і причин їх виникнення та удосконалення імітаційної моделі – це циклічний процес, який повторюється доти, доки функціонує підприємство [2].

Література

1. Нармбаев К.Н. Организация и методология бухгалтерского учета в условиях АС / К.Н. Нармбаев. – М.: Финансы и статистика, 1983. – 135 с.
2. Мачуга Р. Моделювання результатів управлінських рішень за даними бухгалтерського обліку з використанням методів інтелектуального аналізу / Р. Мачуга // Галицький економічний вісник. – 2008. – № 4. – С. 160-167.

e-mail: roman.machuga@gmail.com

*Мельников А.Ю., к.т.н., доц.; Руденко А.Е., студентка
Донбасская государственная машиностроительная академия, г. Краматорск
Кафедра интеллектуальных систем принятия решений*

КЛАСТЕРИЗАЦИЯ ОБОРУДОВАНИЯ МЕХАНОСБОРОЧНОГО ЦЕХА

Для автоматизации процессов управления машиностроительным заводом была разработана и внедрена информационная система, позволяющая решать различные задачи. В частности, в механосборочном цехе эта система позволяет выполнять краткосрочное планирование, формирование и регистрацию выполнения сменно-суточных заданий и многое другое. В то же время, эта система не содержит модуля интеллектуальной обработки данных.

Была поставлена следующая задача: условно сгруппировать существующие станки в группы (кластеры) для получения содержательных сведений о структуре исследуемых данных и, как следствие, – облегчения процесса принятия решения о замене или списании того или иного станка. Для этого необходимо проанализировать смысл кластеризации и разработать программную систему для реализации поставленной задачи.

Поскольку число единиц оборудования не очень велико, имеет смысл использовать иерархическую кластеризацию [1]. В иерархических агломеративных методах (Agglomerative Nesting, AGNES) предполагается, что в начале работы алгоритма все объекты являются отдельными кластерами. На первом шаге наиболее похожие объекты объединяются в кластер. На последующих шагах объединение продолжается до тех пор, пока все объекты не будут составлять один кластер. Алгоритм метода представлен на рис. 1.

В среде визуального программирования была разработана программная система, реализующая данный метод. Интерфейс представляет собой одну форму с таблицей для отображения данных, полем вывода для отображения расчетов, текстовым полем для указания номера кластера и кнопками «Загрузить данные», «Выполнить расчет» и «Показать в таблице» (рис. 2-3).

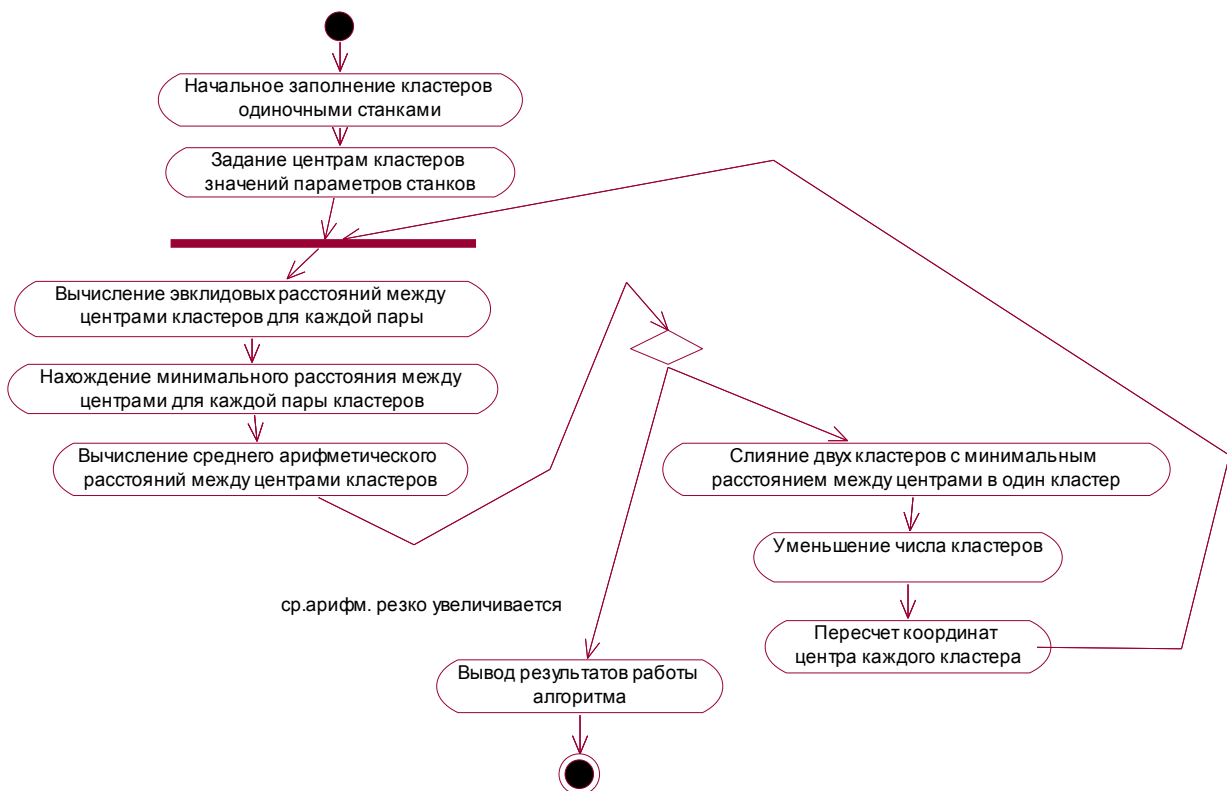

Рис. 1. Алгоритм метода кластеризации

Классификация оборудования

Выход

Номер кластера 0 Показывать в таблице

N:	Инд.	Название станка	Модель	ГПС-Эн	ГПС-Мд	Электр
1	1672	БАРАБАН ГОЛТОВН.	БА1-730	3	6	0
2	2967	ВАЛЬЦЫ ЛИСТОГИБ.	И-2222Б	10	11	11
3	1682	ВЕРТИКАЛЬНО-СВЕРЛИЛЬНЫЙ СТАНОК	2Н125	5,5	4,3	10
4	1750	ВЕРТИКАЛЬНО-СВЕРЛИЛЬНЫЙ СТАНОК	2Н135	6,5	4,6	10
5	2142	ВЕРТИКАЛЬНО-СВЕРЛИЛЬНЫЙ СТАНОК	2Н135	6,5	4,6	10
6	2331	ВЕРТИКАЛЬНО-СВЕРЛИЛЬНЫЙ СТАНОК	2Н135Ф-2	6,5	21	0
7	2542	ВЕРТИКАЛЬНО-СВЕРЛИЛЬНЫЙ СТАНОК	2Н125	10	4,3	10

Загрузить данные

Выполнить расчет

Рис. 2. Введенные данные

Классификация оборудования

Выход

Номер кластера 0 Показывать в таблице

N:	Инд.	Название станка	Модель	ГПС-Эн	ГПС-Мд	Электр
1	1672	БАРАБАН ГОЛТОВН.	БА1-730	3	6	0
2	2967	ВАЛЬЦЫ ЛИСТОГИБ.	И-2222Б	10	11	11
3	1682	ВЕРТИКАЛЬНО-СВЕРЛИЛЬНЫЙ СТАНОК	2Н125	5,5	4,3	10
4	1750	ВЕРТИКАЛЬНО-СВЕРЛИЛЬНЫЙ СТАНОК	2Н135	6,5	4,6	10
5	2142	ВЕРТИКАЛЬНО-СВЕРЛИЛЬНЫЙ СТАНОК	2Н135	6,5	4,6	10
6	2331	ВЕРТИКАЛЬНО-СВЕРЛИЛЬНЫЙ СТАНОК	2Н135Ф-2	6,5	21	0
7	2542	ВЕРТИКАЛЬНО-СВЕРЛИЛЬНЫЙ СТАНОК	2Н125	10	4,3	10

Итерация 157: кластеров пока 15, соединяем 5+8, s=161,88, s0=3,88, s0-s00=0,84
Итерация 158: кластеров пока 14, соединяем 3+11, s=166,33, s0=4,45, s0-s00=3,88
Итерация 159: кластеров пока 13, соединяем 1+13, s=171,82, s0=5,49, s0-s00=4,45
Итерация 160: кластеров пока 12, соединяем 6+7, s=172,12, s0=0,30, s0-s00=5,49
Итерация 161: кластеров пока 11, соединяем 1+4, s=175,85, s0=3,73, s0-s00=0,30
Итерация 162: кластеров пока 10, соединяем 4+7, s=175,43, s0=0,42, s0-s00=3,73
Итерация 163: кластеров пока 9, соединяем 7+8, s=185,70, s0=10,27, s0-s00=0,42
Итерация 164: кластеров пока 8, соединяем 1+5, s=194,54, s0=8,84, s0-s00=10,27
Итерация 165: кластеров пока 7, соединяем 3+6, s=201,19, s0=6,65, s0-s00=8,84
Итерация 166: кластеров пока 6, соединяем 1+2, s=218,75, s0=17,56, s0-s00=6,65
Кластер 1 содержит 158 объект(ов)
Кластер 2 содержит 7 объект(ов)
Кластер 3 содержит 4 объект(ов)
Кластер 4 содержит 1 объект(ов)
Кластер 5 содержит 1 объект(ов)

Загрузить данные

Выполнить расчет

Рис. 3. Результаты расчета

Литература

1. Чубукова И.А. Data Mining: Учебное пособие / И.А. Чубукова. – М.: Интернет-Университет Информационных Технологий; БИНОМ. Лаборатория знаний, 2006. – 382 с.

e-mail: al_mel@mail.ru

АВТОМАТИЗИРОВАННОЕ РАБОЧЕЕ МЕСТО КАССИРА ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОЙ СТАНЦИИ

Как правило, подразделение вычислительного центра (ВЦ МПДЭ) любой железнодорожной станции занимается обслуживанием многочисленных автоматизированных рабочих мест (АРМ) кассиров пригородных касс, касс дальнего следования и билетных кассиров проводников пассажирских вагонов пригородного сообщения. По завершению поездки кассового аппарата СПЕККА-00 электромеханик станции считывания заполняет специальный журнал по учету продажи билетов по данному аппарату. Форма журнала учета смен с кассового аппарата приведена в таблице 1.

Таблица 1

Форма журнала учета смен с кассового аппарата

№ поезда	Ф.И.О. проводника	Время выдачи	№ РРО	№ смены	№ перв бил	№ посл бил	Кол-во
6202	Клочко	1-30	5391	1041	537896	537965	69
6202	Муркатило	1-31	5884	11	314	384	71

После считывания данных с кассовых аппаратов заполняются журналы: выручка по каждому проводнику, налоговая книга, журнал учета продажи билетов. Таким образом, используя журнал выручки по каждому проводнику, можно отследить, какие проводники выполняют план, а какие нет. На каждый рейс устанавливается свой план, который обязателен для исполнения, по окончании каждого месяца проводится анализ успеваемости, по результатам анализа неуспевающим выносятся выговор. Каждому проводнику ставится план на рейс. Если в этом рейсе будут работать два проводника, то план будет делиться на двоих, а если они будут работать втроем, то план будет делиться на троих соответственно.

АРМ СЗФСИ (автоматизированное рабочее место сервера сбора финансовой и статистической информации) используется на серверах станции считывания для считывания и получения данных с кассового аппарата по завершении поездки. Была поставлена задача автоматизации ряда действий кассира, которые не учтены АРМ СЗФСИ, а именно: оформление наряда; формирование ленты; прием отчета каждого проводника; формирование суточного отчета по всем проводникам.

Некоторые экранные формы приложения показаны на рис. 1-2.

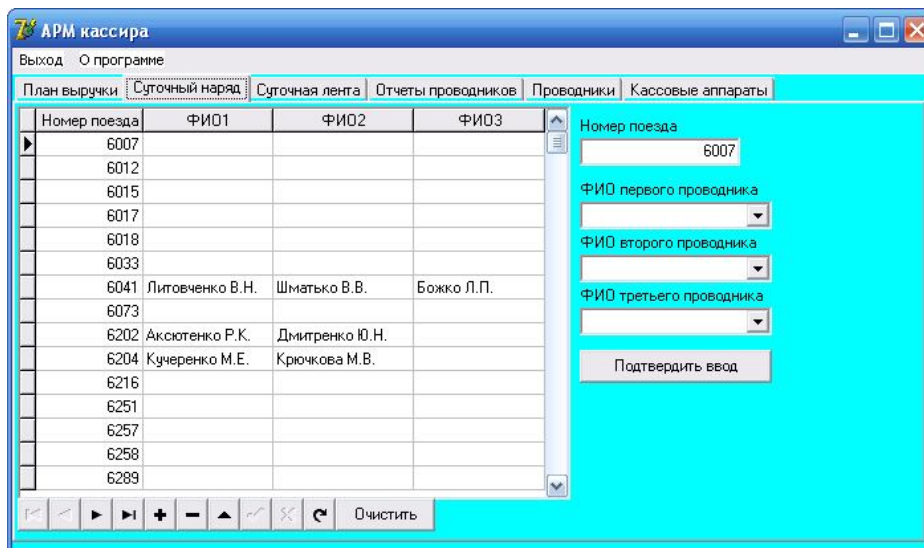

Рис. 1. Введенный суточный наряд

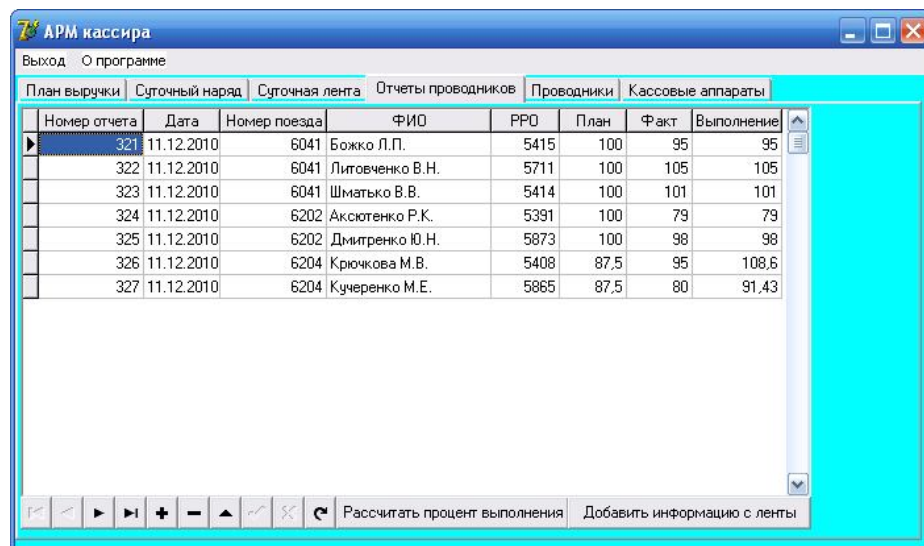

Рис. 2. Окончательная таблица отчетов проводников

e-mail: al_mel@mail.ru

МОДЕЛЬ ПЛАНУВАННЯ ЗАМОВЛЕНЬ КОМПЛЕКТУЮЧИХ МЕБЛЕВОГО ВИРОБНИЦТВА

Динамічний і стабільний розвиток вітчизняного меблевого ринку спостерігалось до вересня 2008 року, тобто до початку фінансової кризи. Тут вплинули як значне скорочення будівельного ринку, так і загальне зниження платоспроможності населення.

Універсальним засобом такої конкурентної боротьби виступає сучасний клас інформаційних CRM систем управління взаємодією з клієнтами. Масштабні сучасні CRM системи від відомих розробників достатньо вартісні, і в умовах виходу із фінансової кризи далеко не кожна компанія може дозволити собі її придбання. Тому перспективною видається розробка окремих компонент CRM систем, які в подальшому могли б інтегруватися в масштабну систему. Однією із таких важливих компонент є модель прогнозування стадій життєвого циклу марок продукції із побудовою рекомендацій щодо їх оновлення.

Для підняття ефективності управління меблеві підприємства повинні гранично економно витратити власні ресурси а також значно підвищити ефективність бізнес-процесів. Значні резерви тут приховані в запровадженні зокрема SCM систем. Визнані класичні бренди таких систем є відносно дорогими та потребують тривалого навчання і заведення інформаційної бази. Тому перспективною видається розробка окремих компонент SCM систем, які в подальшому могли б інтегруватися в масштабну систему.

Однією із таких важливих компонент є модель і аналізу прибутковості договорів. Окрім базового класичного підходу така модель повинна враховувати нечіткий характер прогнозу. Створено імітаційну модель прогнозування наслідків управління запасами, яка дозволяє підбирати параметри управління запасами виходячи із моделювання прогнозованих типових та екстремальних ситуацій. Проведені експерименти із реальними даними підтвердили ефективність запропонованої методики.

e-mail: roman.pasichnyk@gmail.com

МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОВІСТЮ ПРОДАЖ ПІДПРИЄМСТВ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ

Ринкова стратегія підприємства перш за все визначається його ринковим станом. Компанії, що володіють значною часткою ринку, розробляють і впроваджують у виробництво більше нових продуктів. Крім того компанії, яким вдалося підвищити якість своїх товарів щодо продукції конкурентів, мають більше шансів розширити належну їм частку ринку порівняно з компаніями, якість продукції яких стабільна або знижується.

Універсальним засобом такої конкурентної боротьби виступає сучасний клас інформаційних CRM систем управління взаємодією з клієнтами. Масштабні сучасні CRM системи від відомих розробників достатньо вартісні, і в умовах виходу із фінансової кризи далеко не кожна компанія може дозволити собі її придбання. Тому перспективною видається розробка окремих компонент CRM систем, які в подальшому могли б інтегруватися в масштабну систему. Однією із таких важливих компонент є модель прогнозування стадій життєвого циклу марок продукції із побудовою рекомендацій щодо їх оновлення.

Традиційні засоби комп'ютерного аналізу динаміки попиту не дають можливості надійно ідентифікувати стан життєвого циклу марки продукції. Тому актуальною є розробка методів виявлення етапу життєвого циклу продукції за допомогою спеціалізованих моделей.

Проаналізовано особливості типової кривої життєвого циклу продукції. Виявлено значне інформаційне навантаження диференціальних характеристик кривої, що можна використати при побудові адаптивної моделі. Побудовано математичні співвідношення адаптивної моделі прогнозування обсягів продаж на основі їх диференціальних характеристик, узагальненого автопроекційного методу Холта та обмеженості обсягу ринкової ніші. Проведені чисельні експерименти із модельними та реальними даними підтвердили ефективність запропонованої методики.

e-mail: roman.pasichnyk@gmail.com

Секція 2. Економічні науки

Бобик М.В., магістрант

Івано-Франківський інститут менеджменту, м. Івано-Франківськ

ПОНЯТТЯ І КЛАСИФІКАЦІЯ ВИДАТКІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Поняття обліку видатків є досить широким і багатограним, оскільки він пов'язаний з господарською діяльністю людей. Необхідність обліку виникла в глибоку давнину в процесі матеріального виробництва, а господарська діяльність сприяла його поширенню. Бухгалтерський облік в бюджетних установах повинен забезпечити систематичний контроль за виконанням кошторисів доходів та видатків установ, станом розрахунків з підприємствами, організаціями і працівниками цих установ, використанням матеріальних і грошових ресурсів та їх збереженням, має сприяти поліпшенню фінансово – господарської діяльності та розвитку соціальної сфери установ.

Основним джерелом коштів бюджетних установ є державний бюджет, який об'єднує низку самостійних бюджетів. Саме з державного чи місцевого бюджету фінансуються видатки бюджетним установам.

Видатки мають досить складну структуру, а тому представлені у вигляді бюджетної класифікації затверджена наказом Міністерства фінансів України за №604 від 27.12.2001 року “Про бюджетну класифікацію та її запровадження” [1].

Бюджетна класифікація – це перерахунок і науково обґрунтоване групування доходів і витрат бюджету, приведених у визначену систему. Вона забезпечує єдність аналітичного обліку в усіх ланках, спрощує як облік, так і складання звітності – в цьому полягає її значення для бухгалтерського обліку. Бюджетна класифікація видатків багаторівнева і представляє собою розмежування видатків за економічними ознаками. Тобто класифікаційною ознакою виступають єдині економічні категорії.

Саме такий розподіл дає можливість виділити захищені статті бюджету та забезпечує єдиний підхід до всіх отримувачів з точки зору виконання бюджету. Крім того, нова класифікація видатків дає можливість оперувати поняттям “видатки” не тільки на мікроекономічному рівні щодо бюджетних установ як господарських одиниць, але й на рівні загальних державних видатків, тобто на макроекономічному рівні. Для бухгалтера важливе значення має економічна класифікація видатків, за кодами якої організовується аналітичний облік фактичних видатків бюджетної установи.

Видатки – це суми коштів, витрачених бюджетними установами в процесі господарської діяльності в межах сум, встановлених кошторисом. Видатки є фактичні і касові.

У свою чергу, касові і фактичні видатки на практиці здебільшого не збігаються у часі. Однак, як стверджує Лемішовський В.І. в основу видатків покладено різні принципи запису бухгалтерських операцій: касовий метод

(коли запис доходів і видатків здійснюється в момент отримання коштів незалежно від періоду, до якого вони належать) і метод нарахувань (за яким запис операцій відбувається в момент їх здійснення) [2, с. 675].

Якщо касові та фактичні видатки збігаються в часі, вони називаються прямими видатками. Наприклад, якщо кошти, отримані з банку чи казначейства, витрачені за прямим призначенням відповідно до кошторису (видатки за електроенергію, газ, воду, телефон, поточний ремонт та інші послуги), то фактичні видатки збігаються з касовими.

Слід зазначити, що з метою зменшення дефіциту коштів для утримання бюджетних установ необхідно активніше запроваджувати комерційні відносини в системі бюджетних установ.

Отже, можна стверджувати, що видатки – це державні платежі, які не підлягають поверненню, і є підставою не тільки для визначення результатів виконання кошторису доходів і видатків, але і його аналізу з метою виявлення резервів зниження.

Література

1. Постанова ВРУ “Про структуру бюджетної класифікації України”, затверджена наказом Міністерства фінансів України “Про бюджетну класифікацію та її запровадження” від 27.12.2001 року № 604.

2. Лемішовський В.І. Бюджетні установи: бухгалтерський облік, оподаткування та звітність / В.І. Лемішовський. – Львів: Бухгалтерський центр «Ажур», 2009. – С. 673-685.

Главач Л.З., магістрантка

*Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів
Кафедра фінансів, грошового обігу і кредиту*

ФІНАНСОВА СПРОМОЖНІСТЬ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів України, підвищення їх конкурентоспроможності та усунення наявних диспропорцій є основними завданнями державної регіональної політики. При цьому дуже важливим в сучасних умовах виступає виявлення прихованих резервів, які сприятимуть позитивним зрушенням і забезпечуватимуть ефективне фінансування потреб певної території.

Вагомий внесок у формування механізмів фінансового забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів внесли провідні вчені-економісти: О. Барановський, М. Бутко, І. Вахович, О. Василик, В. Геєць, Б. Данилишин, М. Долішній, І. Камінська, І. Луніна, В. Опарін, К. Павлюк, Д. Стеченко, М. Чумаченко, С. Юрій та багато інших. Проте незважаючи на значні результати наукових досліджень деякі питання залишаються все ще недостатньо вивченими.

Зазначимо, що фінансова спроможність регіону - це його здатність протистояти дестабілізаторам соціально-економічного розвитку на основі

забезпечення достатнього обсягу фінансових ресурсів, їх оптимального розподілу та ефективного використання за умови дотримання такої структури джерел фінансування, яка забезпечуватиме стабільний розвиток у коротко- та довгостроковій перспективі [1, с. 190-191].

Науковці зазвичай виділяють такі три змістові характеристики фінансової спроможності регіону: фінансову достатність, фінансову дієздатність та фінансову стійкість. При цьому фінансова достатність регіону розглядається як забезпеченість території фінансовими ресурсами, достатніми для гарантування безперервного та своєчасного задоволення потреб соціально-економічного розвитку. Під фінансовою дієздатністю регіону розуміється здатність суб'єктів фінансово-економічних відносин регіону оптимально розподіляти та ефективно використовувати фінансові ресурси, нарощуючи фінансовий потенціал. Фінансову стійкість регіону визначають як здатність протистояти внутрішнім і зовнішнім негативним впливам на соціально-економічний розвиток шляхом дотримання такої структури джерел фінансування, яка забезпечуватиме стабільність розвитку у коротко- та довгостроковій перспективі [3, с. 97].

Зауважимо, що під резервами забезпечення фінансової спроможності варто розуміти невикористані фінансові ресурси регіону, а також можливості їх результативного використання. Резерви нарощування фінансової спроможності регіону за рівнем їх прояву можна класифікувати на явні (сильні сторони фінансової спроможності регіону – запас фінансової достатності, дієздатності та стійкості), які виявляються у результаті діагностики і наявність яких гарантує регіону фінансову спроможність за її зниження в межах рівня запасу (таблиця 1), та приховані, які не використовуються у даний час, але їх залучення суттєво поліпшило б регіональну ситуацію [1, с. 191-192].

Як бачимо, майже для половини регіонів України характерним виступає неефективне використання ними наявних фінансових ресурсів. Тому значним резервом забезпечення фінансової спроможності соціально-економічного розвитку окремих територій є нарощування їх фінансової дієздатності.

Зауважимо, що нестача у фінансових ресурсах може бути покрита за рахунок прихованих резервних джерел, найбільш важливими серед яких можна виділити: фінансові ресурси, що знаходяться в “тіні” регіональної економіки; фінансові ресурси регіону, що спрямовуються до бюджету у тій частині, яка у вигляді трансфертів повертається на його територію; заощадження населення поза фінансово-кредитною системою; фінансові ресурси регіону, які у вигляді інвестицій “відпливають” за кордон; фінансові ресурси фінансово-кредитних установ регіону, незадіяні в економіці; фінансові ресурси суб'єктів господарювання у стані кредиторської і дебіторської заборгованостей тощо [2].

Таким чином, на сучасному етапі розвитку регіонів України проблема забезпечення їх фінансової спроможності стає надзвичайно важливою і вимагає, перш за все, досягнення фінансової дієздатності окремих територій. Адже використання резервів фінансової спроможності допоможе досягти збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів України, усунути наявні диспропорції та забезпечити фінансову стійкість територій.

Явні резерви нарощування фінансової спроможності соціально-економічного розвитку регіонів України

Регіони	Явні резерви нарощування фінансової спроможності
Запорізька область	- запас фінансової достатності; - запас фінансової дієздатності; - запас фінансової стійкості
Дніпропетровська область	- запас фінансової достатності; - запас фінансової дієздатності
Вінницька, Донецька, Луганська, Миколаївська, Полтавська, Сумська, Чернігівська області	- запас фінансової дієздатності; - запас фінансової стійкості
Житомирська, Одеська, Харківська області, м. Київ	- запас фінансової достатності
Київська, Кіровоградська, Рівненська, Черкаська області	- запас фінансової дієздатності
АР Крим, м. Севастополь	- запас фінансової стійкості
Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Тернопільська, Херсонська, Хмельницька, Чернівецька області	відсутні

Джерело: [1, с. 192]

Література

1. Вахович І.М. Резерви нарощування фінансової спроможності регіонів України / І.М. Вахович, І.М. Камінська // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №3 (105). – С. 187-196.
2. Вахович І.М. Стратегічні орієнтири забезпечення фінансової спроможності соціально-економічного розвитку регіону / І.М. Вахович, І.М. Камінська. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekfor/2011_1/index.htm
3. Михайлів Г. Фінансова спроможність соціально-економічного розвитку регіональних суспільних систем / Г. Михайлів // Економічний аналіз. – 2010. – Вип. 7. – С. 97-99.

e-mail: lyudmylahlavach@rambler.ru

*Зборівець О.Б., студентка
Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів
Науковий керівник: к.е.н., доц. кафедри фінансів
грошового обігу і кредиту Гнатківський Б.М.*

ВИКОРИСТАННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ У БЮДЖЕТНОМУ МЕХАНІЗМІ

Світовий досвід визначення ролі держави та її територіальних утворень у розподільчих процесах переконує, що державний і місцеві бюджети є одним із найдосконаліших інструментів регулювання соціально-економічних процесів.

Відмінності в організації міжбюджетних відносин обумовлюються насамперед системою адміністративного поділу територій, відповідно до чого сформувались різні моделі бюджетної системи: у федеративних країнах – бюджетний федералізм, у межах якого виділяють конкуруючий – (США, Канада) і співпрацюючий федералізм (Німеччина, Австрія), в унітарних – бюджетний унітаризм. В Європі вирізняють південноєвропейську (Іспанія, Італія, Франція) і північноєвропейську моделі міжбюджетних відносин (Швеція, Норвегія, Данія, Великобританія). У найбільш загальному вигляді можна виділити два типи моделей міжбюджетних відносин – децентралізований і кооперативний.

Децентралізовані моделі мають такі основні особливості:

1. з трьох головних функцій державних органів влади й управління (макроекономічної стабілізації, перерозподілу національного доходу і виробництва державних товарів і послуг) – перші дві найчастіше належать до сфери діяльності центрального уряду, а третя вважається найважливішою в діяльності місцевої влади, що загалом відповідає оптимальній теоретичній моделі міжбюджетних відносин;

2. наділення повноваженнями з оподаткування різних рівнів влади відбувається відповідно до зазначеного розподілу функцій;

3. визнається високий ступінь фінансової незалежності і самостійності регіональної влади. Це фактично може привести до відмови центрального уряду від контролю за бюджетною діяльністю регіональних органів, байдужого ставлення до проблеми горизонтальних дисбалансів і регіональних бюджетних дефіцитів, відсутності відповідальності щодо їх боргів.

Однак слід зазначити, що найбільшого поширення у світі набула кооперативна модель бюджетного федералізму.

Для даної моделі характерні:

1. порівняно більш широка участь регіональної влади в перерозподілі національного доходу і в макроекономічній стабілізації, що веде до більш тісного бюджетного співробітництва місцевих і центральних державних структур;

2. підвищена роль місцевої влади в системі розподілу податкових доходів, у тому числі і національних;

3. активна політика горизонтального бюджетного вирівнювання, підвищена відповідальність центру за стан місцевих державних фінансів, рівень соціально-економічного розвитку територій, що веде до посилення контролю з боку центру і деякого обмеження самостійності місцевої влади [1].

Традиційно бюджетні трансферти поділяються на три види: дотації, субвенції, субсидії. Проте, лише останнім часом з'явилися спроби чітко розмежовувати ці види, з чого можна зробити висновок: у різних країнах один і той самий вид бюджетних трансфертів може називатися по-різному. Так, у деяких країнах бюджетні дотації складаються з кількох різних трансфертів, що надаються за певних умов місцевим громадам: у Росії – це бюджетна дотація, федеральний трансферт; у Франції – глобальна дотація на функціонування, дотація на компенсацію податкових пільг та зниження ставок оподаткування, фонд компенсації податку на додану вартість. Цей трансферт в різних країнах має різну назву: у Німеччині – додаткові дотації для земель та ключові дотації для комун; у Польщі – генеральна субвенція; у Швеції – незв'язана субсидія. Аналогічні розбіжності є характерними і для бюджетних субсидій: у Німеччині їх називають допомогою, дотацією; у Франції – це спеціальні субвенції, глобальна дотація на устаткування; у Польщі – спеціальні дотації; у Швеції – цільові субсидії. Бюджетні субвенції в Росії існують під своєю назвою; у Німеччині – це цільові дотації для комун; у Франції – глобальна дотація на децентралізацію; у Польщі – спеціальні дотації.

Отже, майже немає країн, в яких для фінансування місцевих бюджетів не застосовувалися б державні фінансові трансферти, хоча їхні обсяги і цілі у різних країнах різняться між собою.

Тому, оптимальна система міжбюджетних трансфертів має відповідати наступним вимогам:

- враховувати відмінності у фінансових потребах територій за умов чітко визначеної сфери їх відповідальності;
- компенсувати відмінності між бюджетами одного рівня щодо потенційної можливості фінансування видатків;
- створювати стимули для зростання ступеня податкоспроможності місцевих бюджетів;
- бути стабільною, передбачуваною, відповідати динаміці потреб територій [2].

У цілому в європейських країнах міжбюджетні трансферти становлять досить вагомий частку доходів місцевих бюджетів. Так, у Німеччині дотації становлять 32,4% до доходів місцевих бюджетів, а субвенції та субсидії – 17,3% до доходів місцевих бюджетів; у Росії дотації становлять 2,4%, а субвенції та субсидії – 17,7; у Франції 15,3% та 7,7%; у Швеції 26,0% та 11,0%; у Польщі 11,9% та 17,3%; у Латвії 9,2% та 52,5% відповідно.

Тобто у країнах зі стабільною економікою та розвинутими традиціями самоврядування саме бюджетні дотації відіграють головну роль (Німеччина, Франція, Швеція), тоді як у країнах, що трансформуються, найчастіше – зв'язані трансферти (Польща, Латвія та до останнього часу – Росія) [3].

Світова практика виділяє такі методи розподілу міжбюджетних трансфертів:

- 1) пропорційно доходам місцевого бюджету;
- 2) на основі багатофакторної формули;
- 3) компенсація фактичних видатків місцевих бюджету;
- 4) як планова частина річного місцевого бюджету.

Для розподілу бюджетних дотацій найчастіше застосовуються другий та четвертий методи; для зв'язаних міжбюджетних трансфертів – перший та третій [2].

На місцевому рівні істотну частину бюджетних коштів, зокрема у фінансуванні капіталовкладень в інфраструктуру, складають субсидії. Вони є особливою формою зв'язку між окремими ланками бюджетної системи і визначають напрями фінансової діяльності місцевих органів. Частка субсидій у доходах місцевих бюджетів коливається від 23% (у США) до 40% (в Японії).

Характеризуючи зарубіжний досвід субсидування необхідно звернути увагу на дві особливості: по-перше, для здійснення деяких капітальних витрат (на лікарні, громадський транспорт, станції очищення стічних вод) створюються спеціальні фонди, що фінансуються за рахунок внесків органів усіх рівнів влади і через які здійснюється розподіл спеціальних субсидій; по-друге, регіональні уряди, як правило, не лише виділяють субсидії, але й фінансують проекти органів місцевого самоврядування [4].

Проблеми економічного розвитку регіонів в Україні не є аналогічними до світових через інші суспільно-політичні та соціально-економічні характеристики. Тому, методи їх вирішення не можуть бути запозиченими у чистому вигляді. Проте, як свідчить порівняння механізмів бюджетного вирівнювання, які застосовуються в Україні та інших країнах світу, мають багато спільного. Більше того, Україна застосовує ряд елементів, які не тільки дозволяють урахувати особливості міжбюджетних відносин в інших країнах, а й забезпечують вищу, порівняно з ними, прозорість у розподілі фінансової допомоги. Для подальшого підвищення ефективності існуючої моделі міжбюджетних відносин в Україні доцільно зосередити зусилля у таких сферах:

- а) розвиток інституційної та правової бази функціонування бюджетної системи;
- б) нарощування обсягу бюджетних видатків на основі підвищення продуктивності бюджетних територіальних утворень;
- в) оптимізації розподілу бюджетних ресурсів;
- г) вдосконалення системи трансфертів;
- д) розвиток системи фінансових запозичень на місцевому рівні [3].

Застосування нових підходів до міжбюджетних взаємовідносин дасть змогу на більш високому рівні забезпечити відкритість, прозорість і єдність у бюджетному процесі, справедливий розподіл загальносуспільного багатства між громадянами та територіальними громадами. Це створить реальні можливості для подальшої стабілізації соціально-економічного розвитку українського суспільства.

Отже, головне завдання бюджетного механізму полягає в тому, щоб у конкретних економічних і політичних умовах обрати найефективнішу модель бюджетних відносин. Для цього насамперед необхідно чітко розподілити видаткові функції між рівнями влади, закріпити відповідні джерела фінансування, сформувати систему надання фінансової допомоги найбільш бідним регіонам.

Світовий досвід свідчить, що загальна ефективність системи міжбюджетних відносин визначається не ступенем централізації або децентралізації бюджетної системи, не наявністю чи відсутністю регулюючих податків, не частками доходів та витрат центрального уряду, не обсягом і способами надання фінансової допомоги, а чітко встановленою та збалансованою системою всіх цих чинників, які точно відповідають особливостям держави.

Література

1. Гапонюк М.А. Місцеві фінанси: навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / М.А. Гапонюк, В.П. Яцюта, А.Є. Буряченко, А.А. Славкова. – К.: КНЕУ, 2002. – 184 с.
2. Олійник Т.М. Вдосконалення міжбюджетних відносин у контексті адміністративно-територіальної реформи / Т.М. Олійник // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/oliynik-tm-vdoskonalennya-mizhbyudzhetnih-vidnosin-u-konteksti-administrativno-teritorialnoyi-reformi/>
3. Роменська К.М. Зарубіжний досвід бюджетного регулювання / К.М. Роменська // Вісник Дніпропетровської державної фінансової академії: економічні науки. – 2010. – №2. – С. 132-139.
4. Журавель В.В. Зарубіжний досвід фінансового регулювання розвитку регіону / В.В. Журавель // Вісник Харківського національного університету: зб. наук. праць. – 2007. – № 758. – С. 72-74.

e-mail: Oks.Zborivets@gmail.com

*¹Кравченко В.А, к.е.н., доц.; ²Кравченко О.В.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ
¹Науково-дослідний сектор «Центр економічних досліджень», завідувач
²Кафедра міжнародної економіки, аспірант*

УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОТОРГІВЕЛЬНИМИ РИЗИКАМИ – ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК МІЖНАРОДНОГО СТРАТЕГІЧНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА

Подальший стабільний розвиток українського суспільства є неможливим без проведення модернізації його економічного та соціального устрою [1]. Серед комплексу завдань, вирішення яких сприятиме процесам модернізації, враховуючи високу ступінь інтеграції економіки України в світову систему господарювання, знаходяться і завдання по реалізації ефективних відносин економічного партнерства України з країнами, які є для неї стратегічними

партнерами, що є вагомим чинником зміцнення її конкурентних позицій в світовій економіці. Різноманітні аспекти міжнародного стратегічного партнерства України розглядаються в працях А. Гриценко, С. Кононенко, Е. Лісіцина, Б. Тарасюка тощо.

З нашої точки зору, під стратегічним міжнародним економічним партнерством слід розуміти таку форму довгострокової взаємодії між партнерами міжнародних економічних відносин, яка через формування спільної стратегії має на меті реалізацію їх стратегічних економічних інтересів.

Основні цілі міжнародного стратегічного партнерства для України полягають у наступному:

а) досягненні значної частки країни-партнера в обсязі експортно-імпорتنих операцій;

б) досягненні значних обсягів іноземних інвестицій;

в) реалізації крупних спільних проектів, насамперед, у високотехнологічних галузях економіки [2].

Важливим чинником міжнародного стратегічного економічного партнерства є управління ризиками в діяльності компаній, які приймають участь у зовнішньоекономічній діяльності між Україною та іншою країною-стратегічним партнером. Аналіз діяльності зовнішньоторговельних ризиків українських та угорських компаній, проведений в рамках спільного україно-угорського науково-дослідного проекту «Комплексний підхід до моделювання та забезпечення економічної безпеки та управління ризиками в транзитивній економіці» дозволяє зробити наступні висновки стосовно того, які ризики є найбільш загрозливим та потребують першочергової уваги (табл. 1)¹.

По-перше, одними із найбільш загрозливих, які розташовувалися на однакових місцях, для компаній обох країн були макроекономічні та макрофінансові ризики, що, в першу чергу, обумовлено, однаково тяжким станом економік, в який вони потрапили під впливом світової фінансово-економічної кризи та помилок своїх урядів.

По-друге, звертає на себе увагу відмінність у розташуванні політичного ризику. Якщо для угорських компаній він очолює рейтинг, то для українських – входить до групи із середнім ступенем ризику. Така різниця цілком пояснюється соціально-політичним становищем України та Угорщини. Якщо в Україні протистояння між різними політико-економічними угрупованнями в 2009 році досягло свого апогею, то в Угорщині, починаючи із середини року, дані всіх соціологічних опитувань свідчили про те, що в 2010 р. відбудеться неминучий перехід влади від лівих до правих сил. Отже, керівництво українських компаній, знаючи прогнозовану розстановку політичних сил, не вважало політичні чинники сильно ризикованими.

По-третє, повністю співпадає склад другої групи ризиків (середня ступінь) для угорських компаній із третьою групою (низький ступінь) для українських компаній. Цю групу ризиків можна назвати «мікроекономічними»,

---

¹ Угорська Республіка входить до числа стратегічних партнерів України

оскільки її компоненти відображають ризики, пов'язані із проведенням бізнес-операцій між компаніями і ризики доставки вантажу від продавця покупцю. Як перші, так і другі ризики цієї групи – це ризики мікроекономічної сфери, тобто операцій певної компанії на певному ринку.

Таблиця 1

Зовнішньоторговельні ризики українських та угорських компаній на ринках країн-контрагентів в 2009 р. (узагальнена експертна оцінка)

Рейтинг зовнішньоторговельних ризиків			
для угорських компаній, які ведуть бізнес в Україні			для українських компаній, які ведуть бізнес в Угорщині
1 група. Високий ступінь ризикованості			
1	Політичні країнові ризики		Макроекономічні країнові ризики Макрофінансові країнові ризики. Валютні країнові ризики
2	Макрофінансові країнові ризики		
3	Валютні країнові ризики		
4	Макроекономічні країнові ризики		Цінові ризики
2 група. Середній ступінь ризикованості			
5	Митні ризики		Політичні країнові ризики
6	Транспортні ризики		Ринкові ризики
7	Контрагентські ризики		Внутріфірмові ризики
8	Контрактні ризики		Інформаційно-маркетингові ризики
3 група. Низький ступінь ризикованості			
9	Цінові ризики		Контрактні ризики.
10	Внутріфірмові ризики		Контрагентські ризики
11	Інформаційно-маркетингові ризики		Митні ризики
12	Ринкові ризики		Транспортні ризики

Місце 2-ої групи свідчить про те, що угорські компанії, які торгують з Україною, крім високих ризиків макрорівня, стикаються також із значними ризиками на мікрорівні. Поєднання високого та середнього ступеню ризикованості, які притаманні макро- та макрорівням зовнішньоторговельних операцій, вкрай негативно відбивається на їх стані, оскільки керівництву компаній практично неможливо контролювати фактори, які спричиняють появу макро- та мікроризиків.

Третя група ризиків є неоднорідною, оскільки складається із внутрішніх ризиків компанії та частини ризиків мікрорівня. Для українських компаній ризики з цієї групи мають середній ступінь ризикованості, а для угорських – низький. Це свідчить про те, що угорські підприємці, на відміну від своїх українських партнерів, добре володіють інформацією про стан справ на

українському ринку, можуть певним чином прогнозувати цінові коливання на ринках, які вони обслуговують та тримають під контролем внутрішньо фірмові фактори ризиків.

Література

1. Модернізація України – наш стратегічний вибір: Щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України. – К., 2011. – 416 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.president.gov.ua

2. Аналітична доповідь «Стратегічні партнери України: декларації і реалії» // Національна безпека і оборона. – 2000. – № 12. – С. 23-32. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.razumkov.org.ua/ukr/files/category_journal/NSD12_ukr.pdf

e-mail: v_kravchenko@univ.kiev.ua

Куропата В.В.

*Запорізький національний університет, м. Запоріжжя
Факультет менеджменту, студент*

ГЕНДЕРНІ ПРОБЛЕМИ НА РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Актуальність даного дослідження визначається тенденціями до зниження рівня жіночої зайнятості в Україні. Мета дослідження полягає у визначенні особливостей гендерних проблем на ринку праці України з точки зору зайнятості жінок. Гендерні аспекти зайнятості досліджували такі зарубіжні та вітчизняні вчені як В. Андерсон, Дж. Анкер, Ш. Берн [1], Т. Веблен, Д. Вулфорд, Г. Герасименко [2], Н. Гриняк [3], К. Делфі, М. Кімел, Дж. Скоттом, Е. Лібанова, О. Макарова, В. Сташенко та ін. Однак, проблема, як посвідчують вітчизняні та світові тенденції її розвитку, залишається не до кінця розв'язаною, що робить її актуальною у якості предмета дослідження.

Під гендером розуміють соціально-рольовий поділ у суспільстві, що ґрунтується на статевій ознаці. Сьогодні проблема гендеру має надзвичайно цікаві та актуальні прояви і в економічному вимірі, залишаючись водночас і насамперед соціальною за своєю. На ринку праці вона проявляється у сегрегації жінок. Вертикальна сегрегація проявляється через низьку доступність для жінок престижних професій і посад, пов'язаних з відповідальністю і прийняттям управлінських рішень, можливостями професійного і кар'єрного зростання.

Горизонтальна сегрегація – це нерівномірність (нерівноправність) у розподілі між чоловіками та жінками, що проявляється за окремими галузями чи професіями.

Прояви гендерних проблем на ринку праці України фіксуються статистичними даними. Так, частка жінок у структурі економічно активного населення України в 2006 році складала 48,4% проти 51,6% у чоловіків. При цьому частка безробітних жінок складає 46,9% при 53,1% для чоловічого

сегменту. Тобто загальна взаємна диспропорція між згаданими двома показниками складає 1,5%. Проблема зайнятості жінок на ринку праці має також свою вікову складову. Максимальний рівень зайнятості усього населення загалом характерний для вікової групи 35-39 років. Для жінок рівень зайнятості сягає свого максимуму (78,5%) у той же віковий відрізок часу. Максимально високим (85,1%) показник чоловічої зайнятості є у відносно молодшому віковому коридорі - 30-34 роки. Зіставлення власне «чоловічої» та «жіночої» структурно-вікових шкал зайнятості виявляє абсолютну, без винятків, тенденцію: рівень жіночої зайнятості для кожної вікової групи значно нижчий, ніж аналогічний показник для чоловіків. Відносні показники жіночої та чоловічої зайнятості максимально взаємно наближаються для вікової групи 40-49 років коли перевага чоловіків складає лише 3,6%. Найбільш поляризованим віковим відрізком виявляється період від 50 до 59 років. Тоді показник домінування чоловічої зайнятості над жіночою сягає максимальних 15 відсотків. Номінальні рівні зайнятості при цьому складають: для чоловіків - 68,7%, а для жінок - 53,7%. Суттєве зменшення рівня жіночої зайнятості на віковому інтервалі 60-70 років (лише 19,3%) пов'язане насамперед з низьким пенсійним віком. Віковий відрізок, на якому превалюють чоловіки, припадає на час, коли жінки народжують дітей та доглядають за ними. Це пов'язано з тим, що у більшості випадків працедавці, приймаючи рішення про прийом на роботу, реально відмовляють жінкам-претендентам саме через те, що вони можуть у молодому віці піти у відпустку, що пов'язана з народженням дитини та подальшим доглядом за нею. Кількість вивільнених тільки протягом 2007 року жінок в усіх галузях економіки України складає 47,6 тис., що у процентах до загальної кількості становить 56,0%, при цьому частка жінок, що за аналогічний період працевлаштувалися, є меншою на 7,1% і складає від загальної кількості залучених тільки 48,9% [4].

Найменша частка вивільнених жінок (44,9%) у 2007 році з-поміж усіх галузей та галузевих груп припадає на сільське господарство - галузь з найнижчим середнім рівнем номінальної заробітної плати. [6, 392]. Найвища частка (76,2%, або 35,3 тис.) залучених жінок у 2007 році припадає на сферу охорони здоров'я та надання соціальної допомоги, де рівень середньої номінальної заробітної плати є також доволі низьким. Таким чином, проблема гендерної нерівності на ринку праці проявляється також і через диспаритет у рівнях заробітку чоловіків та жінок, оскільки жінки переважно зайняті у галузях економіки, де рівень заробітної платні є нижчим об'єктивно. Саме жінки більше відчувають проблеми щодо кар'єрного росту та професійного зростання, а обсяг пропозиції робочих місць для жінок характеризується значно вужчим професійним асортиментом. З погляду законодавства, чоловіки і жінки у сфері зайнятості мають однакові права, проте на практиці часто буває інакше. Тому більшості працездатних жінок вкрай важко адаптуватися до ринкових змін в економіці. І це зрозуміло, адже вони через складні соціальні функції і навантаження, зумовлені материнством, є менш конкурентоспроможними на ринку праці [5]. Сучасні кризові реалії призвели до того, що жінки порівняно з чоловіками мають менше можливостей працювати за наймом, займатися

підприємницькою діяльністю, а також перспектив для професійного зростання. Це спричинило посилення дискримінації жінок в оплаті праці, умовах працевлаштування тощо.

Перспективними заходами щодо підвищення рівня жіночої зайнятості в Україні є забезпечення у роботі центрів зайнятості реалізації принципу адресності підтримки жінок на ринку праці шляхом розробки та втілення спеціальних програм працевлаштування, професійної орієнтації та професійного навчання, запровадження нових соціально сфокусованих технологій роботи з людьми; формування у суспільстві інших економічних та соціальних можливостей, які б зменшили факторні передумови наявності гендерної дискримінації на ринку праці. Крім того, необхідним вбачається залучення до вирішення гендерних проблем на вітчизняному ринку праці інститутів громадянського суспільства (громадські організації тощо), які взяли б на себе реалізацію психокорекційної роботи з жіночими, чоловічими і змішаними гендерними групами в формі тренінгів та індивідуального консультування з розвитку їх психологічного потенціалу, розвитку жіночого лідерства тощо.

Отже, на ринку праці України існують проблеми гендерної нерівності на для подолання яких потрібна перш за все зміна свідомості і тих, хто надає послуги праці (найманих працівників), і тих, хто їх отримує (працедавців), оскільки причина цих проблем криється в стереотипах, якими керуються люди в своїх діях.

Література

1. Берн Ш. Гендерная психология. Законы мужского и женского поведения. / Шон Берн. – СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2007. – 318 с.
2. Герасименко Г.В. Гендерні проблеми на ринку праці України / Г.В. Герасименко // Демографія та соціальна економіка. – 2005. – № 1. – С. 138-145.
3. Гриняк Н.В. Міжнародна методологія вимірювання гендерної рівності / Н.В. Гриняк // Статистика України. – 2004. – № 3. – С. 41-45.
4. Статистичний щорічник України за 2009 рік / за ред. О.Г. Осауленко. – К.: Держкомстат України, 2010. – 566 с.
5. Концепція і стратегія розвитку та розміщення продуктивних сил України / Е.М. Лібанова, О.В. Позняк, О.В. Макарова та ін. – К.: Рада по вивченню продуктивних сил України, 2003. – 284 с.
6. Спостереження та вимірювання соціальної захищеності населення України: проблеми становлення / В.П. Антонюк, В.М. Пастушенко, О.Г. Осауленко та ін. – Донецьк, К.: Інститут економіки промисловості НАН України; Державний комітет статистики України, 2003. – 439 с.

e-mail: ilsd@i.ua

ВАЖЛИВІСТЬ ФУНКЦІЇ КОНТРОЛЮ ЗАПАСІВ У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Економічні перетворення, які відбуваються в Україні, нерозривно пов'язані з пошуком принципово нових методів управління виробництвом, зокрема, запасами, які є одними із визначальних факторів. Особливої уваги потребує проблема подальшого вдосконалення методики контролю, аналізу та обліку формування та використання запасів з максимальним наближенням її до міжнародних стандартів.

Ефективне використання запасів є передумовою ефективного функціонування бюджетної установи, тому фінансовий контроль формування і використання запасів має першочергове значення.

Слід відзначити, що проблема контролю запасів розглядалася в працях відомих вчених-економістів, обліковців та аналітиків України. Серед них: Бутинець Ф.Ф., Лемішовський В.І., Білуха М.Т., Джога Р.Т., Мельник Т.Г., Атамас П.Й., Мних Є.В., Усач Б.Ф., Савицька Г.В., Хом'як Р.Л. та інші.

Роботи цих науковців доводять важливість обраної теми дослідження та необхідність її подальшого розгляду.

Умовою правильної організації обліку та контролю використання запасів є їх правильне групування. У різних установах вони можуть мати різне призначення залежно від тієї функції, яку вони виконують. Тому важливо правильно згрупувати матеріальні цінності установи за їх призначенням та роллю в процесі виробництва чи надання послуг.

Щоб забезпечити ефективне використання запасів у бюджетних установах, необхідно розробити ефективну систему нормування виробничих запасів. З метою визначення напрямків підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів пропонується звернути увагу на недостатню якість робіт щодо пошуку резервів установи. Невирішені раніше частини загальної проблеми спонукають до необхідності створення методики з нормування запасів як самостійного напрямку, що дає змогу дослідити проблему найповніше і глибше вивчити специфічні особливості цього процесу.

Класифікація виробничих запасів за напрямками робіт дала б змогу визначитися з запасами, для яких нормування дасть позитивний результат. У подальшому це дасть змогу здійснювати оперативний контроль за рухом запасів на складі, а також за обґрунтованістю їх використання. Для підвищення ефективності діяльності бюджетної установи, необхідно використовувати нову схему класифікації запасів за напрямками використання у процесі, та з урахуванням принципів діючої нормативної бази обліку матеріалів. Це дозволить більш ефективно використовувати групування в складському обліку.

Для проведення ефективного внутрішнього контролю за формуванням і використанням запасів у бюджетній установі, слід організувати роботу відділу внутрішнього контролю. При цьому необхідно створити ряд структурних підрозділів для підвищення ефективності використання запасів, наприклад, таких як аудиторський та інвентаризаційний відділ.

В умовах автоматизації облікового процесу в діяльності бухгалтерії відбувається розмежування облікових функцій і створюються передумови для більш повної реалізації контрольних дій. Такий стан здебільшого пояснюється тим, що на практиці облікові функції автоматизуються в першу чергу, оскільки без цього неможливе оперативне управління. Використання програмного забезпечення щодо фінансового контролю формування і використання запасів, дозволить підвищити ефективність бухгалтерської роботи, удосконалить та прискорить процес обробки даних, розширить і доповнить інформаційну базу фінансового контролю. Розробка моделі системи управління запасами, значно підвищить ефективність їх використання та пошук невикористаних резервів.

Виходячи з вищенаведеного, розробка ефективної системи управління запасами дозволить установі значно покращити свій матеріальний стан. Крім того, за допомогою контролю можна запобігти втратам або пошкодженню товарно-матеріальних цінностей та виявити винних у збитках осіб. Покращення використання установою матеріальних засобів дозволить їй ефективно та якісно здійснювати фінансово-господарську діяльність. А досягти цього можна, проводячи своєчасний, ефективний, фінансовий контроль.

*Назарова Л.В., к.е.н., доц.
Докторант науково-дослідного центру
індустріальних проблем розвитку НАН України, м. Харків*

ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС ЯК НЕОБХІДНА УМОВА РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Об'єктивні зміни в суспільному економічному розвитку призвели до нової моделі розвитку економіки, для якої характерні принципово нові риси та пріоритети. Важливу роль в житті суспільства стали відігравати галузі, що базуються на так званих «високих технологіях», а також галузі, що безпосередньо задовільняють потреби людей. Виробництво стає більш зорієнтованим на специфічні потреби окремих індивідів, тобто на невеликі за місткістю ринки. Швидкі темпи модернізації життя людей призводять до зростання вимог щодо якості товарів та послуг, їх різноманітності. Відповідно, суспільство стає більш відкритим та сприйнятливим до інновацій як засобу досягнення необхідного різноманіття. Проходить переоцінка людського фактору в економіці: зростає роль творчих кадрів - людей, що володіють знаннями і є носіями нововведень в сфері організаційної, науково-технічної та екологічної культури.

Нова модель економічного зростання, що ґрунтується на інноваційному типі розвитку, передбачає зміну самого поняття науково-технічного прогресу і науково-технічного розвитку. З'являються нові пріоритети: добробут, інтелектуалізація виробничої діяльності, використання високих і інформаційних технологій, екологічність. Ця модель потребує нової фінансово-кредитної політики, ефективного стимулювання інновацій, розвитку наукомістких та скорочення природоексплуатуючих галузей - на макрорівні; зміни типу підприємницької діяльності, активного залучення до виробництва дрібного та середнього приватного бізнесу - на мікрорівні. Характерною ознакою нової моделі економічного зростання є широкий розвиток венчурного підприємництва, залучення ризикового капіталу до фінансування інноваційного бізнесу. Досвід економічного розвитку країн підтверджує, що еволюційний процес в економіці здійснюється саме через інновації. Вони тягнуть за собою модернізацію і структурну перебудову всієї економіки. Саме інновації є основним критерієм шляхів розвитку суспільства. Тому країна, що стоїть осторонь «інноваційних змагань», посідає останнє місце в ієрархії розвитку світової спільноти.

Макроекономічний аналіз розвитку народногосподарського комплексу України підтверджує вкрай незначний вплив інноваційних факторів на економічне зростання. Різне зниження сприйнятливості вітчизняної промисловості до інновацій обумовлене довгостроковим негативним впливом загальноекономічних проблем, пов'язаних зі структурною деформованістю економіки країни, домінуванням в ній низькотехнологічних, сировинних виробництв, які об'єктивно малосприйнятливі до сучасних наукових досягнень і набагато менш економічно ефективні, ніж виробництва високої технологічної складності. Економічні реформи (приватизація, трансформація податкової, кредитної та інших економічних систем) проводились в Україні без врахування науково-технологічного фактору і його впливу на конкурентоспроможність вітчизняної продукції. У результаті цього, а також внаслідок послаблення дії інноваційних чинників за умов значного відставання інституціональних перетворень та надмірної відкритості економіки за роки реформ суттєво зросла структурна розбалансованість економіки.

Незважаючи на проголошення інноваційного шляху розвитку, дотепер рівень впровадження інновацій настільки низький (їх впроваджує лише 10% промислових підприємств країни, вкрай низький цей відсоток також і в інших секторах економіки), що його вплив не забезпечує хоч якогось більш-менш суттєвого зростання рентабельності промислового виробництва. Однією з причин такого стану є слабкість державної політики в науково-технологічній та інноваційній сферах, зокрема недоліки у визначенні державних пріоритетів і вкрай незадовільна ситуація з їх реалізацією.

e-mail: nazarova@mdau.mk.ua

МАЛИЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Підприємницька діяльність являється провідним сектором економіки, завданням котрого є насичення ринку товарами та послугами, сприянню здорової конкуренції. Разом з тим, підприємницька діяльність сприяє виокремленню нового прошарку підприємців-власників. При цьому базується на самостійній, системній, ініціативній діяльності на власний страх та ризик.

Тематика розвитку сектору малого бізнесу в Україні на сьогоднішній день є вкрай актуальною, оскільки нормальне функціонування останнього є передумовою поступального розвитку економіки, соціального розвитку суспільства та задовільних макроекономічних показників. Станом на сьогодні, середовище життя малого бізнесу залишає бажати кращого, бюрократія, суперечливий Податковий кодекс в новій редакції, недостатнє фінансово-кредитне забезпечення та ряд інших негативних чинників створюють умови для зменшення частки малого підприємництва у структурі вітчизняної економіки.

Стабільний розвиток економіки і покращення її параметрів на пряму залежить від того, в якому стані перебуває малий бізнес. Його значимість безперечні переваги полягають у наступному:

- гнучкість і мобільність, що дає змогу швидко реагувати на зміну кон'юнктури ринку;
- підвищення ділової активності населення;
- роздержавлення, приватизація економіки, розширення конкуренції на ринку;
- збільшення зайнятості за рахунок нових робочих місць, формування середнього класу;
- виробництво невеликого обсягу специфічної продукції для місцевого споживання, що було б не вигідним для підприємств великих розмірів;
- за умов реструктуризації чи банкрутства великих підприємств часткова компенсація пропозиції відповідного товару чи послуги на ринку;
- інноваційна діяльність, можливість впровадження нових форм організації без значних фінансових затрат на це;
- невелика капіталоемкість;
- реалізація підприємницького таланту, що крім особистої має ще й велику суспільну вигоду.

Отже, як бачимо, малий бізнес ефективно протистоїть таким негативним явищам, як безробіття, застій ресурсів, що випали з поля зору великих компаній, формує значну частку у ВВП країни, наповнює державний і місцеві бюджети та багато іншого.

Станом на сьогодні малий бізнес переживає не найкращі свої часи і стикається з труднощами. Так, шлях впровадження норм нової редакції

Податкового кодексу України не є особливо перспективним для представників малого бізнесу в Україні. Зокрема, з 1 січня 2011 року став широким перелік підстав для проведення позапланових перевірок Державною податковою адміністрацією (ДПА): виявлення фактів про можливі порушення, потреба в перевірці повноти й своєчасності сплати податків, скарга про ненадання покупцю накладної і навіть нічим не підтверджена інформація від найманого працівника про отримання зарплати в конверті [3]. На разі дані перевірки тимчасово призупинені.

Податкова система України є громіздкою та непрозорою і посідає 181 із 183 місць у світовому рейтингу. Підприємцям в Україні доводиться сплачувати 147 податків і витратити на це більш ніж 736 годин [6]. Як наслідок - економіка тікає в тінь.

Значні перешкоди створює й існуюча дозвільна система для відкриття власної справи. Втрата підприємцем-початківцем часу, енергії та коштів для збору всіх необхідних документів стосовно відкриття власного бізнесу сприяє процвітанню корупції.

Міжнародна фінансова корпорація провела дослідження «Ділове середовище в Україні», в ході якого зробила ряд опитувань. Одне з них вкотре довело, що практика «зв'язків» і неофіційних платежів (а це не що інше, як хабар) й надалі процвітає в Україні. Лише 3% опитуваних не давали хабара посадовцям (було опитано 2500 підприємців). За останні кілька років нічого в цій сфері не змінюється – середньорічний розмір неофіційних платежів, як і раніше, становить 10% виторгу підприємства" [7].

Традиційно болючим є питання фінансової підтримки бізнесменам-новачкам. Відсутність власних капіталів, неприйнятні умови кредитування негативно впливають на розширення сектору малого бізнесу.

Це все – основні зовнішні фактори, які, на жаль, негативно позначаються на секторі малого бізнесу в Україні. Але перешкоди існують і зсередини. Тут слід згадати про не зовсім ефективну лінійну структуру управління, за якої маємо велику відповідальність керівників підрозділів, велике навантаження на них, через що розміри самих підрозділів на малих підприємствах обмежені. Відсутність самоорганізації підприємств галузі у спілки, організації тощо є перешкодою для відстоювання власних інтересів на загальнодержавному рівні. Не варто забувати й про практичну відсутність інтеграції, діалогу великого та малого бізнесу.

На тлі всіх вище наведених чинників прослідковується спад конкурентоспроможності вітчизняного малого бізнесу. В умовах інтеграції економіки України в світовий економічний простір така тенденція може закінчитись витісненням українського малого бізнесу іноземними виробниками.

Щоб цього не трапилось, державі слід нарешті почати розробляти стратегічну програму підтримки малого бізнесу в Україні. Позитивним кроком в цьому плані буде створення спеціального національного органу з підтримки малого бізнесу, від імені якого діятиме держава (цікавим в даному питанні буде досвід США).

Першочерговими кроками в напрямку сприяння розвитку сектору малого бізнесу з боку держави мають стати:

- пільгове оподаткування малого бізнесу (причому, як підприємств сектору МБ, так і фізичних осіб), податкові канікули;
- спрощення дозвільної системи, іншими словами – приструнити бюрократію;
- надання фінансової допомоги, зокрема, сприяння утворенню кредитних союзів для МБ;
- поширення бізнес-центрів та бізнес-інкубаторів;
- допомога при виході на міжнародний ринок, зокрема, в укладенні договорів;
- спеціалізована інформаційно-технічна підтримка та надання консультацій у питаннях законодавства та багато ін.

Наявність великого потенціалу малого бізнесу в Україні потребує державної підтримки. За відсутності власного досвіду у вищезгаданому напрямку, доцільним було б використати практику розвинутих країн із врахуванням національних особливостей. Корисним також буде співпраця з науковцями, що займаються дослідженнями даної проблеми. Сукупність вищеперерахованих нами заходів покращить ситуацію в секторі малого бізнесу України.

Література

1. Економічний стан підприємництва в Україні VERSUS рецесія / С.Г. Дрига // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 1. – С. 18-23.
2. Науково-практичні рекомендації з підвищення адаптивності малих підприємств до мінливих умов у зовнішньому середовищі / Т.А. Говорушко, В.Л. Буняк // Проблеми науки. – 2009. – № 8. – С. 30-35.
3. Довгі руки / В. Веремко // Український Тиждень. – 2010. – № 50. – С. 18-19.
4. Проблеми розвитку малого бізнесу в Україні // Економіка та держава. – 2008. – №5. – С. 4-5.
5. Дао «кидка» / О. Пластовець // Галицькі Контракти. – 2010. – № 7. – С. 14-15.
6. Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.wikipedia.org. – Заголовок з екрану. – Дата відвідування: 15.12.2010.
7. Газета «День» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.day.kiev.ua. – Заголовок з екрану. – Дата відвідування: 15.12.2010.
8. Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua. – Заголовок з екрану. – Дата відвідування: 16.12.2010.
9. Міжнародний бізнес-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.infocompany.biz. – Заголовок з екрану. – Дата відвідування: 15.12.2010.
10. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.infousa.ru. – Дата відвідування: 15.12.2010.

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Розвиток економіки України, її трансформація на ринкових засадах вимагає від суб'єктів господарювання компетентних дій щодо управління їх діяльністю. Сукупність здатностей і можливостей, які визначають характеристики розвитку промислових підприємств, є їхнім потенціалом. Промислові підприємства, які спроможні ефективно використовувати та нарощувати соціально-економічний потенціал, формувати його для досягнення стратегічних цілей, впливають на зовнішнє середовище, конкурентоспроможність економіки країни. Однак загальноекономічна ситуація, соціальні напруги, зміни законодавчої системи, хоча й не мають характеру цілеспрямованих дій на конкретні підприємства, негативно впливають на стан промислових підприємств, вичерпують їхній потенціал [1].

Результати аналізу теоретичних поглядів на підприємство та його потенціал доводять, що в жодній з економічних теорій (неокласична, еволюційна й інституціональна) повною мірою не розкрито зміст поняття "потенціал підприємства", не визначено його роль у стратегічному управлінні підприємством. Багатосторонність і багатоаспектність поняття "потенціал підприємства" зумовлює необхідність узагальнення найбільш значимих теоретичних результатів його досліджень та підходів до визначення.

Концепція потенціалу підприємства визначається взаємозалежною сукупністю можливостей ресурсів і процесів їх трансформації, організаційної структури підприємства, системи управління підприємством і здатностей персоналу до пізнання та управління.

Структурування потенціалу підприємства є початковою умовою для обґрунтованого виділення його істотних характеристик з метою відтворення й нарощування потенціалу, формування його структури та стану відповідно до цілей підприємства. Через дослідження стану елементів потенціалу, співвідношень і взаємозв'язків між ними, тенденцій змін у стані потенціалу та його елементів відбувається цілеспрямований пошук нових можливостей для діяльності підприємства. Через прийняття та реалізацію стратегічних рішень на основі оцінки й аналізу потенціалу здійснюються процеси позитивних змін у стані потенціалу, тобто створюються умови для розвитку підприємства. Принципово важливим є визначення основним об'єктом стратегічного управління підприємством процесів формування, відтворення та нарощування потенціалу.

Суть удосконалення процесу стратегічного управління підприємством через інтегровану систему управління потенціалом підприємства полягає в створенні системи знань і досвіду підприємства, що зменшує рівень невизначеності при прийнятті управлінських рішень через переробку та

накопичення інформації за результатами аналізу й оцінки стану потенціалу підприємства та зовнішнього середовища, перспективності та цінності конкурентних переваг підприємства на ринку [2]. Таким чином, стратегічне управління потенціалом, перш за все, зумовлюється процесами пізнання, навчання, нагромадження та використання досвіду персоналу управління підприємства, що створює певні умови для стратегічних передбачень.

Як висновок можна зазначити, що формування та розвиток системи знань галузі стратегічного управління потенціалом підприємства повинно відбуватися завдяки поглибленню теоретичного обґрунтування стратегічного управління потенціалом підприємства та відповідному методичному забезпеченню аналітичних процедур.

Література

1. Ансофф И. Стратегическое управление / И. Ансофф; пер. с англ. – М.: Экономика, 2003. – 807 с.
2. Стратегический менеджмент: учебное пособие. – Калининград: издательство РГУ им. И. Канта, 2006. – 153 с.

e-mail: a_stavitsky@ukr.net

Суходольський О.С., магістр

Івано-Франківський інститут менеджменту, м. Івано-Франківськ

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

В умовах переходу до ринкової економіки в Україні відбулися докорінні зміни політичних та економічних основ державності, кардинальна реконструкція економіки, фінансової системи та ринкових інститутів, сформувалася принципово нова модель державних фінансових потоків. У таких умовах реформації в Україні постійно множаться бюджетні правопорушення, а також численні факти неефективного використання коштів Державного бюджету та державних позабюджетних фондів.

Говорячи про єдину систему державного фінансового контролю (ДФК), розуміємо, що вона має будуватися на єдиних принципах, на єдиних нормативно-правових засадах функціонування для вирішення завдань з контролю за державними коштами, але водночас – за чіткого розмежування функцій і повноважень контролюючих органів.

На думку автора, за такого підходу на кожному рівні реалізації державного фінансового контролю можуть бути збережені всі нині чинні контрольні органи за чіткого розмежування їх функцій, позаяк системність аж ніяк не передбачає жорстку вертикальну підпорядкованість окремих елементів.

На "першому щаблі" - вітчизняної системи державного фінансового контролю має бути Вищий орган державного фінансового контролю, який

обов'язково має знаходитися поза гілками влади, бути підзвітним громадськості та Верховній Раді. Його територіальні підрозділи підзвітні громадськості, обласним радам та Вищому органу. До його основних функцій має входити контроль за дотриманням принципів законності, доцільності та ефективності розпорядчих і виконавчих дій, а також функціонування системи управління економікою в цілому.

На "другому щаблі" – державні контрольно – ревізійні підрозділи внутрішнього контролю, які підпорядковуються відповідним міністерствам і відомствам та координують свою діяльність з Вищим органом державного контролю.

Напрямами реформування державного фінансового контролю автор вбачає в посиленні та можливості сприяння таких заходів.

Перше. Потрібно провести стандартизацію системи державного фінансового контролю відповідно до міжнародних стандартів у зв'язку з глобалізацією економіки й переходом на міжнародні стандарти обліку та звітності, сформувати систему єдиних процедур контролю для зовнішнього, внутрішнього (регіонального) контролю. Головні принципи і процедури державного фінансового зовнішнього та внутрішнього контролю повинні бути базовими і єдиними.

Друге. Вищому органу слід розробити систему стандартів зовнішнього державного контролю з урахуванням ревізійних стандартів INTOSAI і міжнародних стандартів (МСА). Під час розроблення проекту науковець пропонує звернути увагу на такі групи стандартів:

- 1) визначальні загальні правила і процедури Вищого органу;
- 2) зовнішнього аудиту державного аудиту;
- 3) зовнішнього аудиту бюджетів державних позабюджетних фондів;
- 4) фінансового аудиту;
- 5) аудиту ефективності.

Третє. Важливим питанням підвищення якості контрольних заходів є впровадження сучасних інформаційних технологій до роботи контролюючих органів. Слід розробити єдину систему моніторингу фінансових операцій, ревізійні стандарти, методики проведення та критерії узагальнення контрольних заходів.

Отже, подальший розвиток державного фінансового контролю вбачаємо у створенні єдиної системи ДФК, яка відповідає саме природі державного фінансового контролю, побудована на основі уніфікованих організаційно – методологічних принципів, характеризується чіткою ієрархічністю і цілісністю.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТІВ

Бухгалтерський облік виконання бюджетів, реалізація ефективної облікової політики у сфері державних фінансів та питання контролю та аналізу виконання бюджету є ваговою складовою процесу регулювання економічного розвитку держави. В даний час питання бухгалтерського обліку виконання бюджетів, розгляду практичних аспектів бухгалтерського обліку виконання державного та місцевих бюджетів висвітлено у працях Р.Т. Джоги, О.О. Чечуліної, С.В. Свірко, Н.І. Сушко та інших. Проте недостатньо розробленими на даний час залишаються методологічні питання визначення особливостей методу, предмету та об'єкту обліку операцій з виконання бюджетів.

Бухгалтерський облік виконання бюджету є системою нагляду, відображення, узагальнення та контролю якісних і кількісних змін процесу виконання бюджету з метою його управління. Система обліку виконання Державного та місцевих бюджетів складається з: бухгалтерського обліку; бюджетного обліку; управлінського обліку [1, 324]. Названі складові системи обліку взаємозалежні між собою, тому що засновані на єдиній теоретичній та інформаційній базі та відрізняються від обліку у виробничій сфері формою та періодичністю розрахунку даних.

Суб'єкт бухгалтерського обліку виконання бюджету – органи Державного казначейства, які встановлюють відповідно до законодавства єдині правила та порядок ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності. Облік виконання бюджету має досить суттєву специфіку, яка пояснюється своєрідними предметом та відповідно об'єктами обліку. Предметом бухгалтерського обліку виконання бюджету є процес виконання місцевого бюджету, який відображає розподільчі відносини, що здійснюються через бюджет. Саме процес розподілу та перерозподілу сформованого за певний період національного доходу стосується інтересів усіх членів суспільства, і тому достовірний та повний облік даних відносин викликає загальний інтерес у суспільстві.

Отже, об'єктами бухгалтерського обліку виконання бюджетів є дохідна і видаткова частини бюджетів, а також ресурси і зобов'язання бюджетів, визначення результату та інші заходи, що здійснюються у бюджетному процесі.

Методи бухгалтерського обліку виконання бюджетів – це сукупність спеціальних способів і прийомів, що використовуються для отримання інформаційних даних про виконання бюджету, за допомогою яких вивчається предмет бухгалтерського обліку. Складові методу традиційні та відповідають колу методичних прийомів, визначених вітчизняною теорією науки про бухгалтерський облік. Це – документування, інвентаризація, оцінка, рахунки і подвійних запис, облікові реєстри та форми, баланс і звітність. З використанням

таких елементів методу бухгалтерського обліку, як рахунок, подвійний запис та баланс, було побудовано бухгалтерську модель функціонування системи електронних платежів Національного банку України, а Державне казначейство є безпосереднім учасником Системи електронних платежів Національного банку України (СЕП НБУ).

Особливостями бухгалтерського обліку виконання бюджетів є [2, 78]:

- складність бухгалтерського обліку, обумовлена великою кількістю учасників бюджетного процесу;

- виконання бюджетів відображається у бухгалтерському обліку відповідно до щорічного Закону про Державний бюджет України та рішень рад про місцевий бюджет;

- опрацювання великої кількості операцій, пов'язаних з отриманням податків та зборів та здійсненням платежів з метою забезпечення загальнодержавних інтересів;

- формування доходів та фінансування видатків здійснюється з одночасним забезпеченням принципу єдності каси та консолідації бюджетних рахунків на єдиному казначейському рахунку;

- усі операції обліку пов'язані між собою єдиним планом рахунків та єдиною бюджетною класифікацією;

автоматизована система реєстрації та обробки даних забезпечує безперервність відображення операцій, а, таким чином, і контролю.

Регулювання питань методології бухгалтерського обліку та складання звітності про виконання бюджетів здійснюється Міністерством фінансів України, яке координує діяльність Державного казначейства України і погоджує його нормативно-правові акти з цих питань. Необхідно зазначити, що бухгалтерському обліку виконання бюджетів характерна відсутність альтернативи у виборі методів обліку його об'єктів, а облікова політика повністю обмежена державною регламентацією, що чітко визначає ведення бухгалтерського обліку.

З метою удосконалення бухгалтерського обліку у секторі державного управління вважаємо за доцільне визначити такі напрями: об'єднання плану рахунків бухгалтерського обліку виконання бюджетів із планом рахунків з виконання кошторисів бюджетних установ; розробка і практичне запровадження національних стандартів бухгалтерського обліку у державному секторі, які гармонізують із міжнародними стандартами та системою національних рахунків; створення єдиного інтегрованого програмного забезпечення, яке буде використовуватися всіма учасниками бюджетного процесу. Реалізація запропонованих підходів дозволить у режимі реального часу володіти інформацією не тільки про фінансовий, а й про майновий стан держави.

Література

1. Клець Л.Є. Бюджетний менеджмент: навчальний посібник / Л.Є. Клець. – К.: ЦУЛ, 2007. – 640 с.

2. Свірко С.В. Облік виконання бюджету: навч.-метод. посібник для самот. вивч. дисц./ С.В. Свірко. – К.: КНЕУ, 2004. – 290 с.
3. Сушко Н. Сучасний стан бухгалтерського обліку у державному секторі та перспективи його реформування / Н. Сушко // Бухгалтерський облік та аудит. – 2007. – № 11. – С. 28.

Ду Чуньбу

*Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, м. Одеса
Кафедра економічної теорії та історії економічної думки, аспірант*

СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

Дослідженню міжнародного бізнесу присвячені чисельні публікації українських та закордонних вчених, зокрема, Азріліяна А.Н., Аджамі Р.А., Борисова А.Б., Півоварова С.Е., Тарасевича Л.С., Майзеля А.І., Деніелса Дж., Радебау Л., Саллівана Д., Панченко Є.Г. [1]. Аналіз наявних в економічній літературі підходів до сутності та структури міжнародного бізнесу дозволяє дійти висновку висновку, що до числа найбільш суттєвих рис міжнародного бізнесу відносяться наступні складові елементи:

- 1) наявність підприємницької діяльності;
- 2) наявність партнерів в одній або декількох закордонних країнах;
- 3) підприємницька діяльність здійснюється з метою отримання прибутку чи реалізації певних політичних завдань.

З нашої точки зору, в цілому можна погодитися із таким підходом до опису міжнародного бізнесу. Уточненню лише підлягає лише те, яку саме ціль (або цілі) переслідує керівництво компанії, оскільки досягнення прибутку не завжди є метою підприємницької діяльності. Керівництво компанії може орієнтуватися і на такі цілі, як розширення бізнесу, зростання ринкової вартості компанії, підтримка безперервності діяльності тощо.

Аналіз досвіду успішних вітчизняних та закордонних компаній свідчить про те, що топ-менеджменту доцільно переслідувати не одну, а декілька цілей, що цілком можливо при дотриманні сучасних підходів до управління компанією. Тому ми вважаємо, що доцільно вести мову саме про інтерес власників (інтерес в зростанні загальної акціонерної доходності), в якому знаходять свій прояв головні цілі діяльності компанії.

З нашої точки зору, міжнародний бізнес – це підприємницька діяльність, яка здійснюється компанією не лише в країні, де вона була заснована, а і за її межами, та спрямована на реалізацію інтересів її власників.

Розбіжності в дослідженні міжнародного бізнесу стосуються також і того, які саме види діяльності можна віднести до цієї сфери. Всі без винятку фахівці, які досліджують ті або інші питання міжнародного бізнесу, згодні того, що до нього входять, по-перше, зовнішня торгівля товарами та послугами, та по-друге, прямі та портфельні інвестиції. Окремі автори додають ще логістику та

транспортування, які, з нашої точки зору, є обслуговуючою, по відношенню до міжнародного бізнесу, видами діяльності.

Ядром міжнародного бізнесу, його ключовими видами, є зовнішня торгівля та зовнішня інвестиційна діяльність, а до обслуговуючих операцій можна віднести консалтингову, логістичну, транспортну та інші операції, які спрямовані на забезпечення ефективності ключових видів діяльності міжнародного бізнесу (рис. 1).

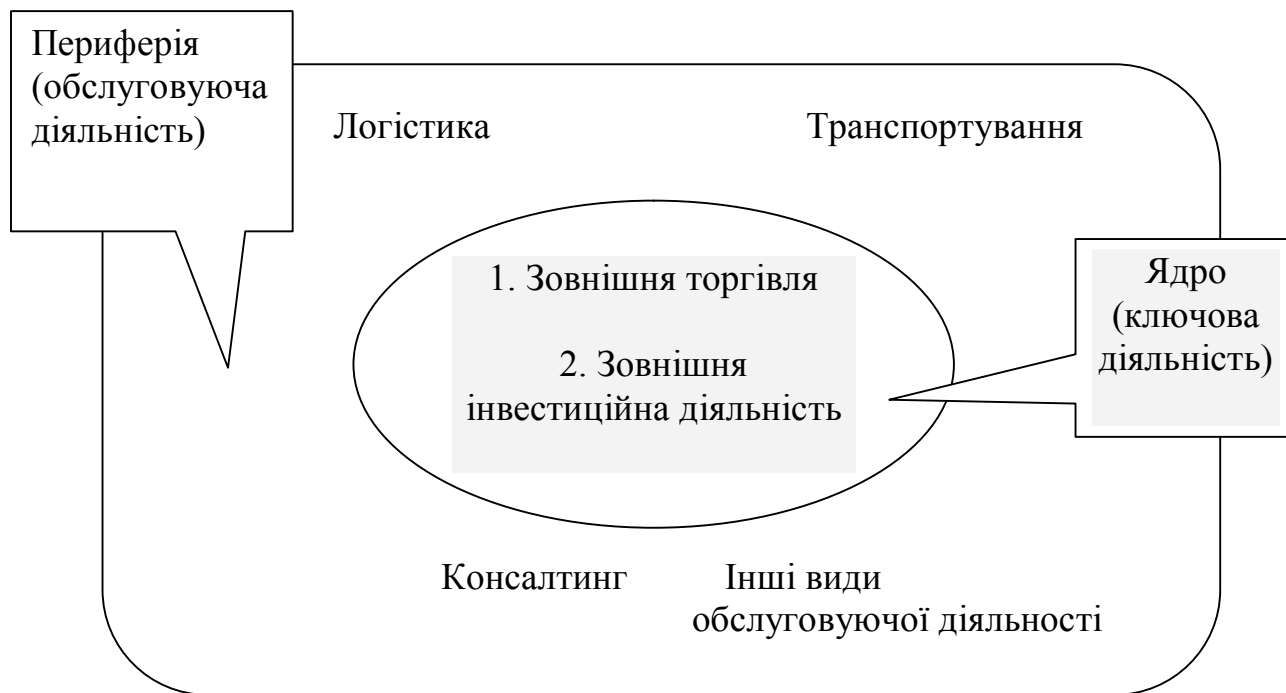

Рис. 1. Структура міжнародного бізнесу

Література

3. Большой экономический словарь / Под общ. ред. А.Н. Азрилияна.-М.: Фонд "Правов. культура", 1994.-518 с.; International business: theory and practice. Riad A. Ajami, Karel Cool, G. Jason Goddard, Dara Khambata – M.E. Sharpe; 2 edition 576 pp. 2006.; Борисов А.Б. Большой экономический словарь. — М.: Книжный мир, 2003. — 895 с.; Международный менеджмент / Под ред. Пивоварова С. Э., Тарасевича Л. С., Майзеля А. И. — СПб: Питер, 2001. — 576 с.: ил. — (Серия «Учебники для вузов»); Daniels, J., Radebaugh, L., Sullivan, D. (2007). International Business: environment and operations, 11th edition. Prentice Hall. 832 p.

e-mail: econom_toriya@onu.edu.ua

Наші автори

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Науковий ступінь, вчене звання	Місто, навчальний заклад (установа), кафедра (відділ), посада
1.	Бобик М.В.		м. Івано-Франківськ, магістр Івано-Франківського інституту менеджменту
2.	Братусь Я.Я.		м. Тернопіль, Тернопільський національний економічний університет, кафедра економічної кібернетики та інформатики, ст. гр. ЕКзс-51
3.	Главач Л.З.		м. Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, кафедра фінансів, грошового обігу і кредиту, студентка
4.	Гонтарук О.В.		м. Тернопіль, Тернопільський національний економічний університет, кафедра економічної кібернетики та інформатики, ст. гр. ЕКзс-51
5.	Грантківський Б.М.	к.е.н., доц.	м. Львів, Львівський національний університет ім. Івана Франка, доцент кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту
6.	Греметчук О.В.		м. Тернопіль, магістр Тернопільського національного економічного університету
7.	Зборівець О.Б.		м. Львів, Львівський національний університет ім. Івана Франка, студентка
8.	Кравченко В.А.	к.е.н., доц.	м. Київ, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, завідувач Науково-дослідного сектору «Центр економічних досліджень»
9.	Кравченко О.В.		м. Київ, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, кафедра міжнародної економіки, аспірант
10.	Куропата В.В.		м. Запоріжжя, Запорізький національний університет, факультет менеджменту, студент
11.	Маржевська О.В.		м. Івано-Франківськ, магістр Івано-Франківського інституту менеджменту
12.	Мачуга Р.І.	к.е.н.	м. Тернопіль, Тернопільський національний економічний університет, доцент кафедри економічної кібернетики та інформатики
13.	Мельников А.Ю.	к.т.н., доц.	г. Краматорск, Донбасская государственная машиностроительная академия, доцент кафедры интеллектуальных систем принятия решений
14.	Назарова Л.В.	к.е.н., доц.	м. Харків, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України, докторант
15.	Невінська І.М.		м. Тернопіль, Тернопільський національний економічний університет, факультет економіки і підприємництва, ст. гр. ЕПП-21
16.	Носова І.М.		м. Тернопіль, магістр Тернопільського національного економічного університету
17.	Пасічник Р.М.	к.ф.-м.н., доц.	м. Тернопіль, Тернопільський національний економічний університет, доцент кафедри економічної кібернетики та інформатики

18.	Руденко А.Е.		г. Краматорск, Донбасская государственная машиностроительная академия, факультет автоматизации машиностроения и информационных технологий, студентка
19.	Селиверстова Л.А.		г. Краматорск, Донбасская государственная машиностроительная академия, факультет автоматизации машиностроения и информационных технологий, студентка
20.	Ставицький О.В.		м. Київ, Національний університет харчових технологій, асистент кафедри фінансів
21.	Суходольський О.С.		м. Івано-Франківськ, магістр Івано-Франківського інституту менеджменту
22.	Татарин Н.Я.		м. Івано-Франківськ, магістр Івано-Франківського інституту менеджменту, група ОФзім-52
23.	Чуньбу Ду		м. Одеса, Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, кафедра економічної теорії та історії економічної думки, аспірант

Зміст

Секція 1. Інформаційні системи і технології.....	3
Мачуга Р.І., Братусь Я.Я. Доцільність створення нових навчальних ІТ-центрів.....	3
Мачуга Р.І., Гонтарук О.В. Узагальнена модель функціонування інформаційної системи бухгалтерського обліку	7
Мельников А.Ю., Руденко А.Е. Кластеризация оборудования механосборочного цеха.....	10
Мельников А.Ю., Селиверстова Л.А. Автоматизированное рабочее место кассира железнодорожной станции	12
Пасічник Р.М., Гремечук О.В. Модель планування замовлень комплектуючих меблевого виробництва	14
Пасічник Р.М., Носова І.М. Модель управління прибутковістю продаж підприємств оптової торгівлі.....	15
Секція 2. Економічні науки	16
Бобик М.В. Поняття і класифікація видатків бюджетних установ	16
Главач Л.З. Фінансова спроможність соціально-економічного розвитку регіонів України	17
Зборівець О.Б. Використання зарубіжного досвіду у бюджетному механізмі.....	20
Кравченко В.А, Кравченко О.В. Управління зовнішньоторгівельними ризиками – важливий чинник міжнародного стратегічного економічного партнерства	23
Куропата В.В. Гендерні проблеми на ринку праці України та шляхи їх подолання	26
Маржевська О.В. Важливість функції контролю запасів у бюджетних установах	29
Назарова Л.В. Інноваційний процес як необхідна умова розвитку економіки.....	30
Невінська І.М. Малий бізнес в Україні: реалії та перспективи	32
Ставицький О.В. Стратегічне управління потенціалом підприємства	35
Суходольський О.С. Проблеми організації та шляхи удосконалення державного фінансового контролю.....	36
Татарин Н.Я. Особливості обліку виконання бюджетів	38
Ду Чуньбу. Сутність та структура міжнародного бізнесу	40
Наші автори	42

Віддруковано з готових діапозитивів в СМП "Тайп"
46006, м. Тернопіль, вул. Чернівецька, 44б,
тел./факс 8(0352) 52-61-61, 52-75-00